

INFORME
ANUAL
2016
ANNUAL
REPORT

MIQUEL Y COSTAS & MIQUEL, S.A.

MIQUEL Y COSTAS & MIQUEL, S.A.

GRUPO MIQUEL Y COSTAS
Principales magnitudes
financieras

La información se presenta consolidada en miles de euros (salvo que se indique lo contrario). Los datos de todos los ejercicios son comparativos al presentarse de acuerdo a las Normas Internacionales de Información Financiera.

GRUP MIQUEL Y COSTAS
Principals magnituds financeres

La informació es presenta consolidada en milers d'euros (llevat que s'indiqui el contrari). Les dades de tots els exercicis són comparatives, ja que es presenten d'acord amb les Normes Internacionals d'Informació Financiera.

MIQUEL Y COSTAS GROUP
Financial highlights

The information is shown consolidated in thousand euros (unless stated otherwise). The data for all the years are comparable as they are presented in accordance with International Financial Reporting Standards.

	En miles de euros / En milers d'euros / In thousand euros					
	2014	% s/ Vtas. % s/ Vdes. % Sales	2015	% s/ Vtas. % s/ Vdes. % Sales	2016	% s/ Vtas. % s/ Vdes. % Sales
Ventas netas Vendes netes Net sales	202.936		223.331		227.761	
EBITDA EBITDA EBITDA	44.496	21,9%	52.939	23,7%	58.666	25,8%
BDI BDI Net income	24.696	12,2%	30.640	13,7%	34.233	15,0%
Cash flow después de impuestos Cash flow després d'impostos Cash flow after tax	41.662	20,5%	47.016	21,1%	50.460	22,2%

	En miles de euros / En milers d'euros / In thousand euros		
	2014	2015	2016
Activo total Actiu total Total assets	326.442	350.040	350.330
Recursos propios Recursos propis Shareholders' equity	218.511	235.955	252.885
Endeudamiento financiero neto Endeutament financer net Net financial debt	(13.072)	(23.705)	(39.288)

En miles de euros / En milers d'euros / In thousand euros

	2014	2015	2016
Beneficio por acción ajustado ⁽¹⁾ (euros)	1,17	1,48	1,66
Benefici per acció ajustat ⁽¹⁾ (euros)			
Adjusted earnings per share ⁽¹⁾ (euros)			
Dividendo devengado	7.600	9.000	10.500 ⁽²⁾
Dividend meritat			
Accrued dividend			
Dividendo por acción devengado ajustado (euros) ^{(1) (3)}	0,37	0,44	0,52 ⁽²⁾
Dividend per acció meritat ajustat (euros) ^{(1) (3)}			
Accrued dividend per share, adjusted (euros) ^{(1) (3)}			
Pay out (Dividendo devengado / beneficio del ejercicio)	30,8%	29,4%	30,7%
Pay out (Dividend meritat / benefici de l'exercici)			
Pay out (Accrued dividend / profit for the year)			
ROE (BDI / Recursos propios medios)	11,5%	13,5%	14,0%
ROE (BDI / Recursos propis mitjans)			
ROE (Net profit / Average shareholders' equity)			
ROA (Beneficio de explotación / Activo total medio)	8,3%	10,8%	12,1%
ROA (Benefici d'explotació / Actiu total mitjà)			
ROA (Operating Profit / Total average assets)			

(1) Los datos de los años 2014, 2015 y 2016 están ajustados por la ampliación de capital realizada por la Sociedad en noviembre de 2016.

(1) Les dades dels anys 2014, 2015 i 2016 estan ajustades per l'ampliació de capital realitzada per la Societat el novembre de 2016.

(1) The data from 2014, 2015 and 2016 is adjusted for the company's capital increase in November 2016.

(2) Año 2016: importe propuesto.

(2) Any 2016: import proposat.

(2) 2016: Forecast proposed account.

(3) Incorpora el incremento debido a la autocartera.

(3) Incorpora l'increment a causa de l'autocartera.

(3) It includes the increase due to treasury shares.

MIQUEL Y COSTAS & MIQUEL, S.A.

INFORME ANUAL

2016

ANNUAL REPORT

Domicilio:

Tuset, 8-10, 7ª planta
08006 Barcelona
(España)

Teléfono: 93 290 61 00

Fax: 93 290 61 28

www.miquelcostas.com

accionista@miquelcostas.com

Domicili:

Tuset, 8-10, 7a planta
08006 Barcelona
(Espanya)

Telèfon: 93 290 61 00

Fax: 93 290 61 28

www.miquelcostas.com

accionista@miquelcostas.com

Address:

Tuset, 8-10, 7th floor
08006 Barcelona
(Spain)

Telephone: (34) 93 290 61 00

Fax: (34) 93 290 61 28

www.miquelcostas.com

accionista@miquelcostas.com

Carta del Presidente Carta del President Letter from the Chairman	9
Composición del Consejo de Administración de la Sociedad Composició del Consell d'Administració de la Societat Composition of the Board of Directors of the Company	15
Estructura del Grupo Estructura del Grup Group structure	16
Información relativa al ejercicio Informació relativa a l'exercici Information for the year	21
Capital humano Capital humà Human capital	25
Formación Formació Training	28
Calidad Qualitat Quality	34
I+D+i R+D+I R&D&I	37
Medio ambiente Medi ambient Environment	41
Inversiones Inversions Investments	45
Bolsa Borsa Stock market	48
Datos económico-financieros Dades economicofinanceres Financial and economic data	50
Cuentas de pérdidas y ganancias Comptes de pèrdues i guanys Profit and loss accounts	52
Balances de situación Balanços de situació Balance sheets	54
Estados de flujos de efectivo Estats de fluxos d'efectiu Cash flow statements	57

Carta del Presidente

Apreciado/a accionista:

Me complace dirigirme nuevamente a usted para desglosarle las actividades del Grupo Miquel y Costas en el ejercicio 2016.

Durante 2016 la economía mundial ha continuado recuperándose gradualmente, aunque a un ritmo ligeramente inferior al del año anterior como consecuencia de la desaceleración de las economías avanzadas. En conjunto, el crecimiento del PIB mundial se ha mantenido por debajo de las tasas registradas antes de la crisis. El crecimiento del comercio ha sido débil, ya que las importaciones mundiales, en términos reales, aumentaron sólo un 1,7% en tasa interanual. La inflación mundial ha seguido estando condicionada por los bajos precios del petróleo y por una capacidad productiva sin utilizar todavía abundante.

En la zona del euro el crecimiento ha sido modesto, tanto en las economías avanzadas como en las emergentes, registrándose episodios de aumento de la incertidumbre y máximos transitorios de la volatilidad en los mercados financieros, especialmente tras el referéndum celebrado en el Reino Unido y las elecciones presidenciales en Estados Unidos. Los tipos de interés han seguido descendiendo debido, principalmente, a una relajación adicional de la política monetaria del BCE.

La economía española ha experimentado un crecimiento estimado del PIB en torno al 3,2%, en el mismo nivel que

Carta del President

Benvolgut/da accionista:

Em complau dirigir-me de nou a vostè per desglossar les activitats del Grup Miquel y Costas en l'exercici 2016.

Durant el 2016, l'economia mundial ha continuat recuperant-se de manera gradual, tot i que a un ritme lleugerament inferior al de l'any passat com a conseqüència de la desacceleració de les economies avançades. En conjunt, el creixement del PIB mundial s'ha mantingut per sota de les taxes registrades abans de la crisi. El creixement del comerç ha estat feble, ja que les importacions mundials, en termes reals, van augmentar només un 1,7% en taxa interanual. La inflació mundial ha continuat condicionada pels preus baixos del petroli i per una capacitat productiva sense utilitzar encara abundant.

A l'eurozona, el creixement ha estat modest tant en les economies avançades com en les emergents. S'han registrat episodis d'augment de la incertesa i màxims transitoris de la volatilitat en els mercats financers, sobretot després del referèndum celebrat al Regne Unit i les eleccions presidencials dels Estats Units. Els tipus d'interès han continuat el seu descens, principalment, a causa d'una relaxació addicional de la política monetària del BCE.

L'economia espanyola ha experimentat un creixement estimat del PIB a l'entorn del 3,2%, en el mateix nivell que l'any anterior. Malgrat la incertesa política, una certa creació d'ocupació, uns tipus

Letter from the Chairman

Dear shareholder:

It is with great pleasure that I am contacting you again to present the activities of the Miquel y Costas Group in 2016.

During 2016, the global economy continued to recover gradually, albeit at a slightly slower pace than that of last year as a result of the slowdown in advanced economies. Overall, global GDP growth has remained below pre-crisis rates. Trade growth has been weak, since global imports, in real terms, only increased by 1.7% year-on-year. Low oil prices and a substantial spare production capacity continue to affect global inflation.

Growth in the Eurozone has been modest in both advanced and emerging economies, recording increases due to uncertainty and temporary highs in volatility in the financial markets, particularly after the EU referendum in the UK and the presidential elections in the U.S. Interest rates continued to fall, mainly due to further easing of the ECB's monetary policy.

The Spanish economy has experienced an estimated GDP growth of around 3.2%, the same level as last year. Despite political uncertainty, some of the factors that enabled private consumption and exports to perform well are: a certain amount of job creation, low interest rates, relatively stable energy prices, a slightly weak-

en el pasado año. A pesar de la incertidumbre política, una cierta creación de empleo, unos reducidos tipos de interés, una energía a precios relativamente estables, un euro algo más debilitado y un desendeudamiento del sector privado han sido factores posibilitadores del buen comportamiento del consumo privado y las exportaciones.

Por lo que respecta a la evolución del sector del papel y cartón durante el año 2016, la producción nacional se ha situado en 6,2 millones de toneladas, lo que supone un crecimiento del 0,4% respecto a los datos de 2015. Por su parte, la producción de celulosa ha experimentado un aumento del 2,2% con relación al año precedente, con 1,7 millones de toneladas. En el ámbito de la Unión Europea, la producción de papel y cartón ha sufrido una caída del 0,1%, no así la de celulosa, que se ha incrementado en un 0,4% en comparación con la de 2015.

En este contexto de crecimientos moderados, el Grupo Miquel y Costas, a cierre de 2016, ha alcanzado un importe neto de la cifra de negocios de 227,8 millones de euros, lo que supone un incremento del 2,0% respecto al obtenido en el ejercicio anterior. Este incremento viene motivado por el aumento de las ventas en la línea de productos industriales, impulsado principalmente por la actividad de Terranova y, en menor medida, por las ventas de pastas especiales.

El beneficio neto consolidado se ha situado en los 34,2 millones de euros, un 11,7% por encima del obtenido en el pasado año. Esta mejora, que se ha visto favorecida por la reducción del tipo nominal de gravamen del impuesto, se

d'interès reduïts, una energia a preus relativament estables, un euro una mica més afeblit i un desendeutament del sector privat han estat factors que han fet possible el bon comportament del consum privat i les exportacions.

Pel que fa a l'evolució del sector del paper i el cartró durant l'any 2016, la producció nacional s'ha situat en 6,2 milions de tones, fet que suposa un creixement del 0,4% respecte a les dades de 2015. Per la seva banda, la producció de cel·lulosa ha experimentat un augment del 2,2% en relació amb l'any precedent, amb 1,7 milions de tones. En l'àmbit de la Unió Europea, la producció de paper i cartró ha patit una caiguda del 0,1%, però no pas la de la cel·lulosa, que s'ha incrementat en un 0,4% en comparació amb la de 2015.

En aquest context de creixements moderats, el Grup Miquel y Costas, en tancar el 2016, ha assolit un import net de la xifra de negocis de 227,8 milions d'euros, fet que suposa un increment del 2,0% respecte al que es va obtenir en l'exercici anterior. Aquest increment està motivat per l'augment de les vendes en la línia de productes industrials, impulsat sobretot per l'activitat de Terranova i, en menor grau, per les vendes de pastes especials.

El benefici net consolidat s'ha situat en els 34,2 milions d'euros, un 11,7% per sobre del que es va obtenir l'any passat. Aquesta millora, que s'ha vist afavorida per la reducció del tipus nominal de gravamen de l'impost, s'ha produït tant en la línia d'indústria del tabac com en la de productes industrials, i és conseqüència, entre altres factors, del *mix* fa-

er euro and a deleveraging of the private sector.

Regarding the performance of the paper and cardboard sector in 2016, domestic production stood at 6.2 million tonnes, representing an increase of 0.4% compared to 2015. Meanwhile, pulp production increased by 2.2% compared to the previous year, with 1.7 million tonnes. Within the European Union, paper and cardboard production fell by 0.1%, but not pulp production, which increased by 0.4% compared to 2015.

In this context of moderate growth, the Miquel y Costas Group, at the end of 2016, achieved a net turnover of 227.8 million euros, which represents an increase of 2.0% compared to last year. This change was due to increased sales in the industrial products line, mainly driven by Terranova's activity and, to a lesser extent, special pulp sales.

Consolidated net profit stood at 34.2 million euros, 11.7% higher than last year. This increase, caused by the reduction of the nominal tax rate, has occurred both in the tobacco industry line and in the industrial products line and is a consequence, among other factors, of the favourable product mix, the efficiency of operations resulting from investments, Terranova's contribution and reduced energy costs.

Investments in tangible fixed assets during the year amounted to 12.3 million euros and were aimed, firstly, at improving quality and production pro-

ha producido tanto en la línea de industria del tabaco como en la de productos industriales y es consecuencia, entre otros factores, del favorable *mix* de productos, de la eficiencia de las operaciones fruto de las inversiones, de la aportación de Terranova y de una reducción del coste energético.

Las inversiones en activos fijos materiales en el ejercicio han sido de 12,3 millones de euros y han estado orientadas, por una parte, a la mejora de la calidad y de los procesos productivos y, por otra, al desarrollo de nuevos productos, la protección del medio ambiente y la optimización energética.

Los recursos totales destinados por el Grupo a protección medioambiental han ascendido a 3,9 millones de euros, superando significativamente la cifra de 2015. Las principales inversiones en este área se han dirigido a la reducción del consumo eléctrico y de gas natural, contribuyendo así a la disminución de las emisiones de gases de efecto invernadero, así como a la optimización del ciclo del agua, minorando su consumo durante el proceso productivo y fortaleciendo el tratamiento de aguas residuales.

Se ha seguido otorgando especial atención a la actividad de I+D+i, por considerarla una de las principales bases del desarrollo y crecimiento del Grupo, habiéndose invertido un total de recursos, en el ejercicio, por importe de 3,0 millones de euros, que se han destinado principalmente a mejoras en los procesos de manipulado y a la creación de nuevas soluciones tecnológicas en el ámbito de la impresión y de la industria alimentaria.

favorable de productes, de la eficiència de les operacions fruit de les inversions, de l'aportació de Terranova i d'una reducció del cost energètic.

Les inversions en actius fixos materials en l'exercici han estat de 12,3 milions d'euros, orientades, d'una banda, a la millora de la qualitat i dels processos productius i, de l'altra, al desenvolupament de productes nous, la protecció del medi ambient i l'optimització energètica.

Els recursos totals destinats pel Grup a protecció mediambiental han estat de 3,9 milions d'euros, una xifra que supera de manera significativa la del 2015. Les inversions principals en aquest àmbit s'han dirigit a la reducció del consum elèctric i de gas natural. D'aquesta manera, s'ha contribuït a la disminució de les emissions de gasos d'efecte hivernacle i a l'optimització del cicle de l'aigua, minorant-ne el consum durant el procés productiu i enfortint el tractament d'aigües residuals.

S'ha continuat atorgant especial atenció a l'activitat d'R+D+I, ja que es considera una de les bases principals del desenvolupament i el creixement del Grup. En l'exercici, s'ha invertit un total de recursos per l'import de 3,0 milions d'euros, que s'han destinat principalment a millores en els processos de manipulació i a la creació de solucions tecnològiques noves en l'àmbit de la impressió i de la indústria alimentària.

El Grup manté el seu compromís en l'àmbit dels Recursos Humans, un dels seus actius més importants. Per aquesta raó, ha invertit un total d'1,4 milions d'euros en l'àrea de formació i en matèria de se-

cesses and, secondly, to developing new products, environmental protection and energy optimisation.

The total resources allocated by the Group to environmental protection amounted to 3.9 million euros, significantly higher than in 2015. The main investments in this area have been aimed at reducing electricity consumption and natural gas, thus contributing to the reduction of greenhouse gas emissions, as well as optimising the water cycle, reducing consumption during the production process and strengthening wastewater treatment.

Special attention continues to be given to R&D&I activity, as it is considered one of the main bases of the Group's development and growth, having invested a total amount of 3.0 million euros in resources for the year, which has been primarily used for improvements in the converting processes and the creation of new technological solutions in the field of printing and the food industry.

The Group remains committed to the area of Human Resources, one of its main assets. For this reason, it has invested a total of 1.4 million euros in training and in safety and occupational risk prevention, having significantly increased the resources allocated to the latter compared to 2015.

El Grupo mantiene su compromiso en el área de los Recursos Humanos, uno de sus mayores activos. Por dicha razón ha invertido un total de 1,4 millones de euros en el área de formación y en materia de seguridad y prevención de riesgos laborales, habiendo incrementado de forma importante los recursos destinados a esta última actividad respecto a 2015.

Durante el ejercicio 2016, el Órgano de Administración ha celebrado quince reuniones, el Comité de Auditoría, siete y la Comisión de Recursos Humanos, Nomenclamientos y Retribuciones, tres.

Como ya conocen, en la segunda parte del ejercicio se ha procedido a la ejecución de las operaciones societarias aprobadas por la pasada Junta General de Accionistas. Así, el 30 de septiembre de 2016 el capital social ha quedado reducido en 1,3 millones de euros, por la amortización de 650.000 acciones propias. Posteriormente, el 18 de noviembre de 2016, se ha ampliado el capital de la Sociedad hasta los 41,3 millones de euros, mediante la emisión y puesta en circulación de 8.850.000 nuevas acciones, de igual valor nominal y con los mismos derechos de las ya existentes, que han podido ser suscritas gratuitamente por su característica de ampliación liberada.

Durante 2016, la Sociedad ha repartido dividendos a sus accionistas en cuatro ocasiones por un valor total de 9,6 millones de euros, lo que supone un aumento del 14% respecto a la cantidad abonada en 2015 por dicho concepto. Los dos primeros, pagados con cargo a los resultados del ejercicio 2016, han ascendido a 0,1871 euros por acción (0,1069 euros por acción una vez ajustado por la co-

guretat i prevenció de riscos laborals. Així doncs, s'han incrementat de manera important els recursos destinats a aquesta darrera activitat respecte al 2015.

Durant l'exercici 2016, l'Òrgan d'Administració ha celebrat quinze reunions, el Comitè d'Autoria, set, i la Comissió de Recursos Humans, Nomenaments i Retribucions, tres.

Com ja coneixen, en la segona part de l'exercici s'ha procedit a l'execució de les operacions societàries aprovades per la darrera Junta General d'Accionistes. D'aquesta manera, el 30 de setembre del 2016, el capital social ha quedat reduït en 1,3 milions d'euros a causa de l'amortització de 650.000 accions pròpies. Posteriorment, el 18 de novembre del 2016, s'ha ampliat el capital de la Societat fins a la xifra de 41,3 milions d'euros mitjançant l'emissió i posada en circulació de 8.850.000 accions noves, del mateix valor nominal i amb els mateixos drets que les ja existents, que s'han pogut subscriure de manera gratuïta per la seva característica d'ampliació alliberada.

Durant el 2016, la Societat ha repartit dividendes als seus accionistes en quatre ocasions per un valor total de 9,6 milions d'euros, fet que suposa un augment del 14% respecte a la quantitat abonada el 2015 per aquest concepte. Els dos primers, pagats amb càrrec als resultats de l'exercici 2016, han estat de 0,1871 euros per acció (0,1069 euros per acció un cop ajustat per l'ampliació de capital esmentada) i de 0,2045 euros per acció (0,1169 euros per acció en valor ajustat), respectivament. Els dos darrers dividendes s'han repartit a comp-

During 2016, the Board of Directors held fifteen meetings, the Audit Committee seven, and the Human Resources, Appointments and Remuneration Committee three.

As you already know, in the second half of the year, the corporate transactions approved by the last General Shareholders' Meeting were executed. Thus, on 30 September 2016, the share capital was reduced by 1.3 million euros, due to the amortisation of 650,000 own shares. Subsequently, on 18 November 2016, the Company's capital increased to 41.3 million euros through the issuance and distribution of 8,850,000 new shares of equal nominal value and with the same rights as the existing ones, which have been subscribed for free of charge because of their bonus share feature.

During 2016, the Company distributed dividends to its shareholders four times for a total value of 9.6 million euros, a 14% increase with respect to the amount paid in 2015. The first two, paid out on account of the 2016 results, amounted to 0.1871 euros per share (0.1069 euros per share once adjusted for the aforementioned capital increase) and 0.2045 euros per share (0.1169 euros per share in adjusted value), respectively. The last two dividends were distributed based on the 2017 results, amounting to 0.2133 euros per share (0.1219 euros per adjusted share) and 0.1224 euros per share. Thus, the total dividends distributed in 2016, adjusted and in unitary terms, amounted to 0.4681 euros per share, compared to 0.4063 euros per share paid in the previous year, an increase of

mentada ampliación de capital) y a 0,2045 euros por acción (0,1169 euros por acción en valor ajustado), respectivamente. Los dos últimos dividendos han sido repartidos a cuenta de los resultados del ejercicio 2017, siendo su importe de 0,2133 euros por acción (0,1219 euros por acción en términos ajustados) y de 0,1224 euros por acción. De esta forma, el dividendo total repartido en 2016, ajustado y en términos unitarios, ha ascendido a 0,4681 euros por acción, frente a los 0,4063 euros por acción pagados durante el ejercicio anterior, lo que supone un aumento del 15,2%. Cabe destacar que, en términos unitarios, la diferencia entre el dividendo nominal y el dividendo real ha sido de 0,0148 euros, por efecto del crecimiento derivado de las acciones en autocartera.

La Sociedad, a lo largo del ejercicio 2016, ha adquirido 284.537 acciones propias, por un valor de 7,5 millones de euros. Por otro lado ha hecho entrega, en ejecución del “Plan de opciones sobre acciones 2011” en curso, de 42.734 acciones propias por valor de 1,0 millones de euros. Tras las mencionadas operaciones, el número de acciones de la Sociedad en cartera a la finalización del año ha sido de 334.639, lo que supone una participación en el capital social del 1,6%.

Por lo que respecta al comportamiento de la acción en bolsa, cabe señalar que ha sido negociada en 257 sesiones durante el ejercicio, ascendiendo el efectivo contratado a 67,3 millones de euros y el número de valores contratados equivalente a 3,2 millones, una vez realizado el correspondiente ajuste por la ampliación de capital. Su precio a cierre de ejercicio se ha situado en los 24,75 euros por acción.

te dels resultats de l'exercici 2017, amb un import de 0,2133 euros per acció (0,1219 euros per acció en termes ajustats) i de 0,1224 euros per acció. D'aquesta manera, el dividend total repartit el 2016, ajustat i en termes unitaris, ha estat de 0,4681 euros per acció, en comparació amb els 0,4063 euros per acció pagats durant l'exercici anterior. Això suposa un augment del 15,2%. Cal destacar que, en termes unitaris, la diferència entre el dividend nominal i el dividend real ha estat de 0,0148 euros, a causa del creixement derivat de les accions en autocartera.

La Societat, al llarg de l'exercici 2016, ha adquirit 284.537 accions pròpies per un valor de 7,5 milions d'euros. D'altra banda, en executar el “Pla d'opcions sobre accions 2011” en curs, ha lliurat 42.734 accions pròpies per valor d'1,0 milió d'euros. Després de les operacions esmentades, el nombre d'accions de la Societat en cartera un cop finalitzat l'any ha estat de 334.639, fet que suposa una participació en el capital social de l'1,6%.

Pel que fa al comportament de l'acció en borsa, cal assenyalar que s'ha negociat en 257 sessions durant l'exercici. Així, l'efectiu contractat ha estat de 67,3 milions d'euros i el nombre de valors contractats, de 3,2 milions un cop realitzat l'ajustament per l'ampliació de capital corresponent. El preu en tancar l'exercici s'ha situat en els 24,75 euros per acció.

Durant el 2017, el Grup espera continuar millorant la seva posició competitiva a través de l'optimització de les operacions i el desenvolupament i la innovació dels productes i, sobretot, per la millora de

15.2%. It should be noted that, in unitary terms, the difference between the nominal dividend and the real dividend was 0.0148 euros due to the increase in treasury shares.

Throughout 2016, the Company acquired 284,537 own shares for a total of 7.5 million euros. Furthermore, it has delivered 42,734 own shares worth 1.0 million euros to implement the current 2011 Stock Option Plan. Following the above transactions, the number of the Company's treasury shares at year-end was 334,639, representing an equity holding of 1.6%.

With regard to the shares' performance on the stock exchange, it should be noted that they were traded in 257 sessions during the year, with the contracted value amounting to 67.3 million euros and the number of securities contracted equivalent to 3.2 million, once the corresponding adjustment for the capital increase is made. Its price at year-end stood at 24.75 euros per share.

During 2017, the Group hopes to continue improving its competitive position by optimising operations and product development and innovation, and especially by improving the activity of the Terranova plant, which has been operating at full capacity since the beginning of year.

I wish to conclude this letter by once again expressing my sincere gratitude to all those who, year after year, make it possible to continue this joint project with your hard work and dedication, in particular to the Board of Directors,

Durante 2017 el Grupo espera seguir mejorando su posición competitiva a través de la optimización de las operaciones y el desarrollo e innovación de los productos y, especialmente, por la mejora de la actividad de la planta de Terranova, que funciona a plena capacidad desde principio de año.

Deseo finalizar esta carta expresando una vez más mi sincero agradecimiento a todos los que, año tras año, hacen posible con su esfuerzo y dedicación el desarrollo continuado de este proyecto común, en especial al Consejo de Administración, al Equipo Directivo y al personal de plantilla, a nuestros clientes, proveedores y a las instituciones que con nosotros colaboran, sin cuya necesaria e imprescindible implicación se haría muy difícil el establecimiento de nuevas metas y su consecución, y particularmente a usted, señor/a accionista, por su fidelidad y confianza.

l'activitat de la planta de Terranova, que funciona a plena capacitat des de començaments de l'any.

M'agradaria acomiadar-me expressant, un cop més, el meu agraïment més sincer a totes les persones que, any rere any, fan possible amb el seu esforç i la seva dedicació el desenvolupament continuat d'aquest projecte en comú, sobretot, al Consell d'Administració, a l'Equip Directiu i al personal de plantilla, als nostres clients, proveïdors, i a les institucions que col·laboren amb nosaltres, sense la seva implicació, tan necessària i imprescindible, seria molt difícil establir metes noves i atènyer-les, i particularment a vostè, senyor/a accionista, per la seva fidelitat i confiança.

the Management Team and staff members, to our customers, suppliers and institutions that collaborate with us, without whose necessary and essential involvement would make it very difficult to set and achieve new goals, and particularly to you, the shareholder, for your loyalty and trust.

Jorge Mercader Miró
Presidente / **President** / Chairman

**Composición del Consejo
de Administración de
la Sociedad**

a 31 de diciembre de 2016

**Composició del Consell
d'Administració de
la Societat**

a 31 de desembre de 2016

**Composition of the
Board of Directors
of the Company**

at december 31, 2016

**Presidente
President
Chairman**

Excmo. Sr. D. Jorge Mercader Miró

**Consejeros
Consellers
Directors**

Sr. D. Antonio Canet Martínez

Sr. D. Álvaro de la Serna Corral

Sr. D. Eusebio Díaz-Morera Puig-Sureda

Sr. D. Joaquín Faura Batlle

Excmo. Sr. D. Carles Alfred Gasòliba Böhm

Excmo. Sr. D. Joaquín Coello Brufau

Joanfra, S.A.
representada por / representada per /represented by
Sra. D^a. Bernadette Miquel Vacarissas

**Consejero-Secretario
Conseller-Secretari
Secretary and Director**

Sr. D. F. Javier Basañez Villaluenga

**Vicepresidente
Vicepresident
Deputy Chairman**

Sr. D. Jorge Mercader Barata

Estructura del Grupo

El Grupo MCM está compuesto por las siguientes sociedades:

SOCIEDAD MATRIZ

Constituida en 1879, su actividad se centra en la fabricación de papeles delgados y especiales de bajo gramaje, especialmente para el sector del cigarrillo, en las fábricas de Besós, Capellades y Mislata. Dispone de una oficina comercial en Filipinas para la promoción comercial.

SOCIEDADES DEPENDIENTES

Con fábrica en Tortosa. Productora de pastas textiles a base de lino y cáñamo para el sector del cigarrillo y de otras fibras (sisal, abacá, yute y algodón) para otros sectores industriales. Participada al 100%.

Con domicilio en Barcelona. Comercializadora de papeles y productos nacionales e importados que completan la gama de productos ofrecidos por el Grupo. Participada al 100%.

Domiciliada en Valencia. Es propietaria de la fábrica de Mislata. Participada al 100%.

Estructura del Grup

El Grup MCM està format per les societats següents:

SOCIETAT MÀTRIU

MIQUEL Y COSTAS & MIQUEL, S.A.

Constituïda el 1879, la seva activitat se centra en la fabricació de papeles primos i especiales de baix gramatge, especialment per al sector del cigarret, a les fàbriques del Besòs, Capellades i Mislata. Disposa d'una oficina comercial a Filipines per a promoció comercial.

SOCIETATS DEPENDENTS

CELULOSA DE LEVANTE, S.A.

Amb fàbrica a Tortosa. Productora de pastes tèxtils a base de lli i cànem per al sector del cigarret i d'altres fibres (sisal, abacà, jute i cotó) per a altres sectors industrials. Participada al 100%.

Amb domicili a Barcelona. Comercialitzadora de papeles i productes nacionals i importats, que completen la gamma de productes oferts pel Grup. Participada al 100%.

S.A. PAYÁ MIRALLES

Domiciliada a València. És propietària de la fàbrica de Mislata. Participada al 100%.

Group structure

The MCM Group is made up the following companies:

PARENT COMPANY

Founded in 1879, its operations entirely involve the manufacture of low-weight fine and special papers, especially for the cigarette industry, its various plants being located in Besós, Capellades and Mislata. It has a commercial office in the Philippines for promotion.

SUBSIDIARY COMPANIES

Plant located in Tortosa. Produces textile paper-pulp based on flax and hemp for the cigarette manufacturing sector. For other industrial sectors, it uses such fibres as sisal, Manila hemp (abaca), jute and cotton. 100%-owned.

Located in Barcelona. Engaged in marketing of national and imported papers and products that complement the range of products manufactured by the Group. 100%-owned.

Located in Valencia. It is the company owning the Mislata factory. 100%-owned.

MIQUEL Y COSTAS TECNOLOGÍAS, S.A.

Domiciliada en Barcelona. Consultora tecnológico-industrial. Participada al 100%.

Domiciliada a Barcelona. Consultora tecnològic-industrial. Participada al 100%.

Located in Barcelona. Technology and industrial consultancy. 100% owned.

MIQUEL Y COSTAS ENERGÍA Y MEDIO AMBIENTE, S.A.

Propietaria de una planta de cogeneración situada en La Poble de Claramunt (Barcelona). Participada al 100%.

Propietària d'una planta de cogeneració situada a la Poble de Claramunt (Barcelona). Participada al 100%.

Owner of a cogeneration plant in La Poble de Claramunt (Barcelona). 100%-owned.

MB PAPELES ESPECIALES, S.A.

Con instalaciones industriales en La Poble de Claramunt (Barcelona). Produce papeles especiales para uso industrial. Participada al 100%.

Amb instal·lacions industrials a la Poble de Claramunt (Barcelona). Produïx papers especials per a ús industrial. Participada al 100%.

With its industrial facilities located in La Poble de Claramunt (Barcelona), it manufactures special papers for industrial uses. 100%-owned.

TERRANOVA PAPERS, S.A.

Con planta de producción en la Poble de Claramunt (Barcelona). Produce papeles especiales de muy alta porosidad. Participada al 100%.

Amb planta de producció a la Poble de Claramunt (Barcelona). Produïx papers especials de molt alta porositat. Participada al 100%.

With its production plant located in La Poble de Claramunt (Barcelona), it produces ultra high porosity special papers. 100%-owned.

MIQUEL Y COSTAS LOGÍSTICA, S.A.

Domiciliada en Barcelona. Su actividad es la prestación de servicios logísticos. Participada al 100%.

Domiciliada a Barcelona. La seva activitat és la prestació de serveis logístics. Participada al 100%.

Located in Barcelona. It provides logistic services. 100% owned.

SOCIEDAD ESPAÑOLA ZIG ZAG, S.A.

Domiciliada en Barcelona. Comercializa libritos de papel de fumar. Participada al 100%.

Domiciliada a Barcelona. Comercialitza llibrets de paper de fumar. Participada al 100%.

Located in Barcelona. Markets cigarette-paper booklets. 100%-owned.

DESVI, S.A.

Domiciliada en Barcelona. Posee participaciones mayoritarias en las sociedades del Grupo en Argentina, Chile y Alemania. Su actividad principal es la prestación de servicios. Participada al 100%.

Domiciliada a Barcelona. Té participacions majoritàries en les societats del Grup a l'Argentina, Xile i Alemanya. La seva activitat principal és la prestació de serveis. Participada al 100%.

Registered office in Barcelona. Holds majority shares in Group companies in Argentina, Chile and Germany. It works mainly in service provision. 100% owned.

MIQUEL Y COSTAS ARGENTINA, S.A.

Domiciliada en Argentina. Fabrica libritos de papel de fumar y otros manipulados de papel. Participada al 100%.

Domiciliada a Argentina. Fabrica llibrets de paper de fumar i altres manipulats de paper. Participada al 100%.

Located in Argentina. Manufactures cigarette-paper booklets and other paper products. 100%-owned.

MIQUEL Y COSTAS CHILE, SOCIEDAD DE RESPONSABILIDAD LIMITADA

Domiciliada en Chile. Comercializadora de los papeles y manipulados de papel del Grupo. Participada al 100%.

Domiciliada a Xile. Comercialitzadora dels productes del Grup, paper i manipulats del paper. Participada al 100%.

Registered office in Chile. Markets Group products, paper and paper products. 100% owned.

MIQUEL Y COSTAS DEUTSCHLAND GmbH

Domiciliada en Alemania. Comercializa productos del Grupo y otros relacionados. Participada al 100%.

Domiciliada a Alemanya. Comercialitza productes del Grup i altres relacionats. Participada al 100%.

Registered office in Germany. Markets Group products and other related products. 100% owned.

FOURTUBE, S.L.

Domiciliada en Sevilla. Produce manipulados de papel. Participada al 40%.

Domiciliada a Sevilla. Produïx manipulats de paper. Participada al 40%.

Registered in Seville. Paper converting operation. Owned by 40%.

Grupo MCM

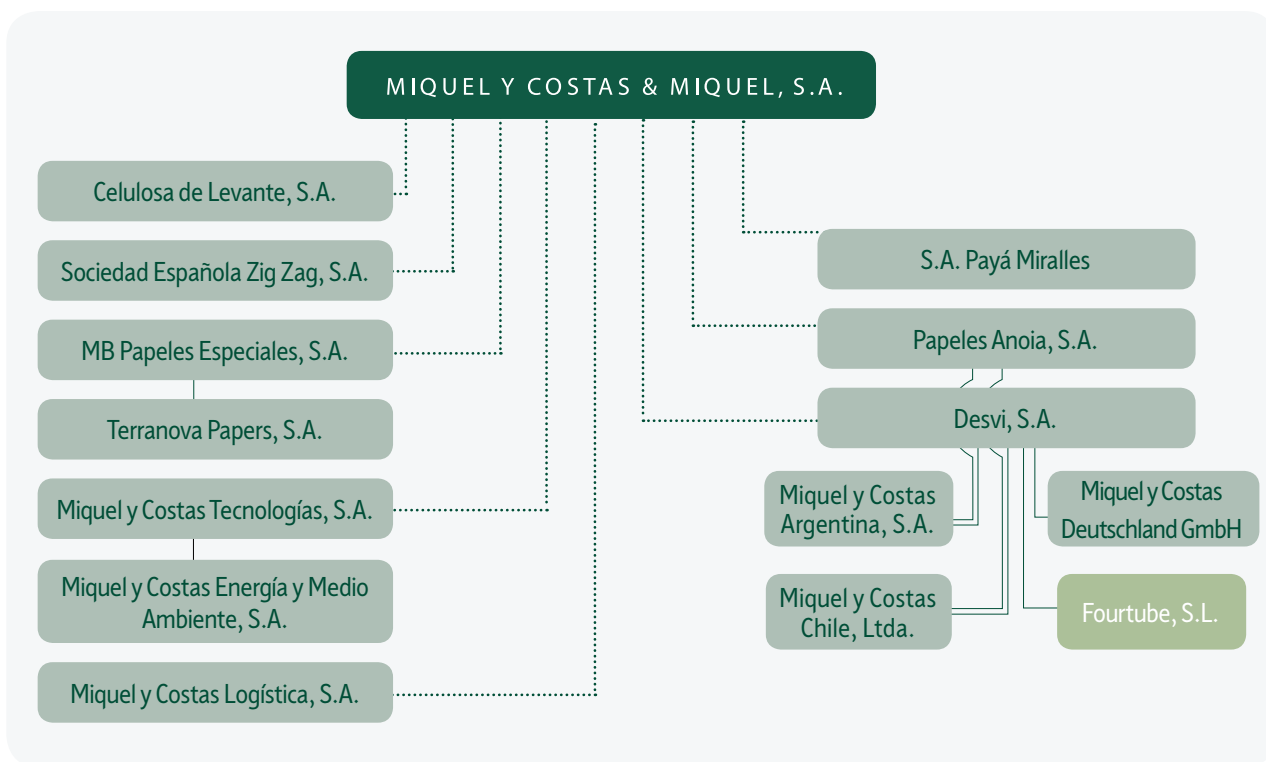
El balance consolidado del Grupo contempla las sociedades dependientes que a continuación se muestran.

Grup MCM

El balanç consolidat del Grup contempla les societats dependents que a continuació es mostren.

MCM Group

The Group's consolidated Balance Sheet includes the dependent companies which are listed hereunder.

Las sociedades del Grupo consolidan por el método de integración global, excepto la sociedad **Fourtube, S.L.**, que consolida por el método de participación.

Les societats del Grup consoliden pel mètode d'integració global, excepte la societat **Fourtube, S.L.**, que consolida pel mètode de participació.

The Group companies are consolidated by the global integration method, except **Fourtube, S.L.** which is consolidated by the participation method.

Información relativa al ejercicio

Informació relativa a l'exercici

Information for the year

Producción (en toneladas)

Producció (en tones)

Production (in tonnes)

	2014		2015		2016	
Industria del tabaco Indústria del tabac Tobacco industry	31.623	52%	33.056	53%	32.430	52%
Productos industriales Productes industrials Industrial products	16.568	27%	17.927	29%	20.540	33%
Otros productos Altres productes Other products	12.984	21%	10.941	18%	9.808	15%
Total Total Total	61.175	100%	61.924	100%	62.778	100%

El volumen de producción del año 2016 supera ligeramente al del año anterior, respecto del que ha aumentado en un 1,38%.

El volum de producció de l'any 2016 supera lleugerament el de l'any anterior, amb un augment comparatiu de l'1,38%.

The production volume for 2016 is slightly higher than the previous year, considering that it has risen 1.38%.

El crecimiento de la producción ha tenido lugar en los productos industriales, con un 14,58% de incremento respecto a 2015, impulsado por la creciente actividad de la planta de Terranova y, aunque en menor medida, el de pastas industriales. Los restantes productos ceden volumen con motivo de los *mix* de producto fabricado y otros factores de ajuste.

El creixement de la producció s'ha produït en els productes industrials amb un increment del 14,58% respecte del 2015, impulsat per la creixent activitat de la planta de Terranova i, tot i que en menor grau, el de pastes industrials. Els productes restants cedeixen volum amb motiu dels *mix* de producte fabricat i altres factors d'ajust.

Production of industrial products has risen 14.58% compared to 2015, which reflects the increase in activity of the Terranova plant and, to a lesser extent, of industrial pulp. The remaining products dropped in volume due to the manufactured product mix and other adjustment factors.

Cifra de negocios
Por línea de negocio
(mercado de producto)

Xifra de negocis
Per línia de negoci
(mercat de producte)

Turnover
By business line
(product market)

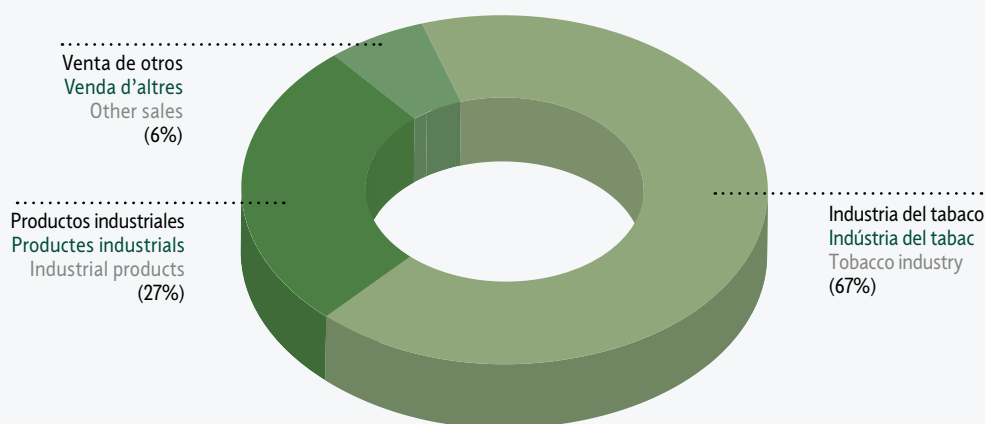
En miles de euros y % / En milers d'euros i % / In thousand euros and %

	2014		2015		2016	
Industria del tabaco Indústria del tabac Tobacco industry	146.409	72%	157.569	71%	153.553	67%
Productos industriales Productes industrials Industrial products	37.842	19%	49.101	22%	60.767	27%
Venta de otros Venda d'altres Other sales	18.685	9%	16.661	7%	13.441	6%
Total Total Total	202.936	100%	223.331	100%	227.761	100%

El importe neto de la cifra de negocios en el ejercicio 2016 aumenta en un 1,98% respecto a la de 2015, impulsada por el incremento de la línea de negocio de productos industriales, que lo hace en un 23,76% respecto a la del conjunto consolidado, aumentando adicionalmente su peso relativo en un 5%.

L'import net de la xifra de negocis de l'exercici 2016 augmenta en un 1,98% respecte a la de l'exercici 2015, impulsada per l'increment de la línia de negoci de productes industrials, que ho fa en un 23,76% respecte a la del conjunt consolidat, que augmenta addicionalment el seu pes relatiu en un 5%.

2016 net turnover increased by 1.98% compared to 2015, driven by the expansion of the industrial product business line, which was 23.76% higher than that of the consolidated group, which also increased its relative weight by 5%.

Por área geográfica
(mercado geográfico)

Per àrea geogràfica
(mercat geogràfic)

By geographical area
(geographic market)

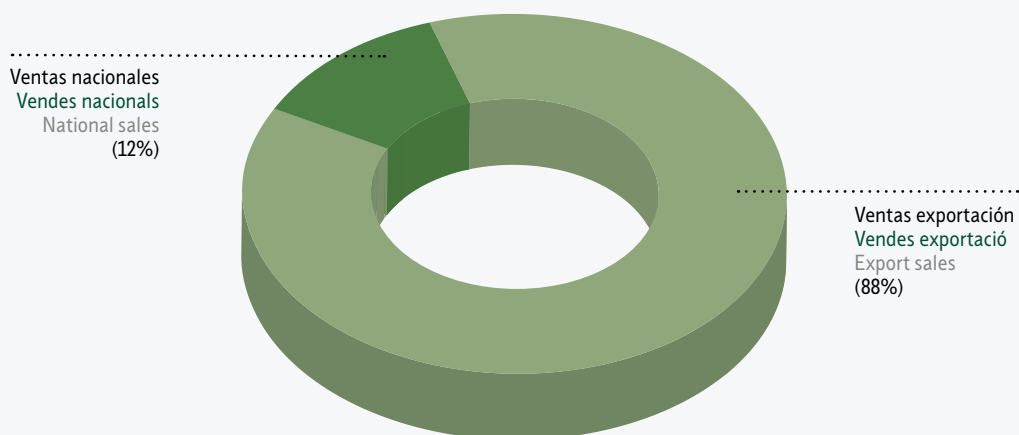
En miles de euros y % / En milers d'euros i % / In thousand euros and %

	2014		2015		2016	
Ventas nacionales Vendes nacionals National sales	33.017	16%	32.175	14%	28.211	12%
Ventas exportación Vendes exportació Export sales	169.919	84%	191.156	86%	199.550	88%
Ventas totales Vendes totals Total sales	202.936	100%	223.331	100%	227.761	100%

La distribución geográfica del importe neto de la cifra de negocios muestra que continúa la tendencia a una mayor presencia del Grupo en los mercados exteriores, pasando del 86% en 2015 al 88% en 2016, lo que supone un incremento anual del 4,39%.

La distribució geogràfica de l'import net de la xifra de negocis mostra que continua la tendència cap a una major presència del Grup en els mercats exteriors, que passa del 86% el 2015 al 88% el 2016. Això representa un increment anual del 4,39%.

The geographical segmentation of the net amount of the turnover shows a continued trend of a greater presence of the Group in foreign markets, rising from 86% in 2015 to 88% in 2016, which represents an annual increase of 4.39%.

Capital humano

El Grupo Miquel y Costas considera un activo principal su capital humano. Reconoce que es una palanca estratégica para mantener su elevado nivel de especialización, compromiso y rendimiento, a la vez que vehículo para mantener de forma continuada una posición relevante y estratégica en los entornos y mercados en los que opera.

La gestión de este capital humano tiene especial significación desde el primer momento, cuando se lleva a cabo la incorporación de personas, en la que se pone un especial acento en el desarrollo y la capacitación del empleado, ya que ambos aspectos constituyen la base sobre la que se anclan y refuerzan los conocimientos técnicos y específicos en relación con los procesos tecnológicos y organizativos que permiten obtener la gama de productos, lo que contribuye a alcanzar niveles de rendimiento y crecimiento como los que viene obteniendo el Grupo y que le permiten mantener una posición competitiva.

Capital humà

El Grup Miquel y Costas considera un actiu principal el capital humà. Reconeix que és una palanca estratègica per mantenir l'elevat nivell d'especialització, compromís i rendiment, i vehicle per mantenir de manera continuada una posició rellevant i estratègica en els entorns i mercats en què opera.

La gestió d'aquest capital humà té una significació especial des del primer moment, quan es porta a terme la incorporació de persones, en què té gran rellevància el desenvolupament i la capacitat de l'empleat, ja que tots dos aspectes constitueixen la base sobre la qual es fonamenten i reforcen els coneixements tècnics i específics en relació amb els processos tecnològics i organitzatius que permeten obtenir la gamma de productes, cosa que contribueix a assolir nivells de rendiment i de creixement com els que obté el Grup i que li permeten mantenir una posició competitiva.

Human capital

The Miquel y Costas Group considers human capital to be one of its main assets. It sees it as a strategic lever in order to maintain its high level of specialization, commitment and performance, as well as a vehicle to continuously maintain a relevant and strategic position in the environments and markets in which it operates.

Managing this human capital is particularly significant from the very start when hiring takes place, with special emphasis on the employee's development and training, since both aspects are the basis on which the technical and specific expertise in relation to the product range is anchored and reinforced, which aid in achieving performance and growth levels such as those obtained by the Group, allowing it to maintain a competitive position.

Datos de la plantilla

Dades de la plantilla

Breakdown of the workforce

	Plantilla equivalente anual / Plantilla equivalent anual / Equivalent annual staff		
	2014	2015	2016
Total plantilla Total plantilla Total workforce	783	789	790
Hombres / mujeres Homes / dones Men / women	488/295	546/243	546/244
Edad media (años) Edat mitjana (anys) Average age (years)	45	45	46
Antigüedad media (años) Antiguitat mitjana (anys) Average length of service (years)	19	19	18

Estos datos corresponden a la plantilla media mundial del Grupo.

Aquestes dades corresponen a la plantilla mitjana mundial del Grup.

These figures include the average world Group's workforce.

Capacitación profesional

El Plan de Formación se diseña con el objetivo de dotar al personal del Grupo de los conocimientos técnicos y de la capacitación específica necesarios para poder llevar a cabo la producción y manipulación de los exigentes productos que fabrica así como la investigación y desarrollo de nuevos productos y patentes, en aras de alcanzar una posición estratégica en nuevos nichos de mercado y garantizar los exigentes estándares de calidad de la gran variedad de papeles especializados y de alto valor añadido que el Grupo suministra a sus clientes.

Capacitació professional

El Pla de Formació es dissenya amb l'objectiu de dotar el personal del Grup dels coneixements tècnics i de la capacitat específica necessaris per poder dur a terme la producció i manipulació dels exigents productes que fabrica així com la investigació i el desenvolupament de nous productes i patents, per tal d'arribar a una posició estratègica en noves vetes de mercat i garantir els estàndards de qualitat exigents de la gran varietat de papers especialitzats i d'alt valor afegit que subministra el Grup als clients.

Skill building

The Training Plan is designed to equip the Group's personnel with the necessary technical knowledge and special training needed to research and develop new products and patents in order to reach a strategic position in new market niches and to guarantee strict quality standards for the wide range of specialized papers and high added value that the Group supplies to its customers.

	2014	2015	2016
Ingenieros y licenciados Enginyers i llicenciats Engineers and graduates	46	47	44
Ingenieros técnicos y titulados Enginyers tècnics i titulats Senior technicians and diploma holders	23	33	22
Jefes administrativos y de taller Caps administratius i de taller Office and factory managers	26	26	22
Oficiales, operarios y ayudantes Oficials, operaris i ajudants Skilled and semi-skilled workers, assistants	688	683	702

Estos datos corresponden a la plantilla media mundial del Grupo.

Aquestes dades corresponen a la plantilla mitjana mundial del Grup.

These figures include the average world Group's workforce.

Formación

A lo largo del año 2016 el Grupo ha seguido trabajando en acciones formativas destinadas a mejorar y potenciar el conocimiento de los productos especializados que comercializa para que mediante su calidad lograr la finalidad de facilitar su entrada en nuevos mercados internacionales.

El Plan de Formación en 2016 ha consistido en la realización de 102 acciones formativas, que han requerido 9.734 horas, que incluyen también las correspondientes a los días específicos destinados a formación para el personal de fábrica, siendo en total 434 los empleados participantes, es decir, un 55% del total plantilla, que han supuesto 600 asistencias. Dicho número de acciones formativas suponen un importante incremento respecto al año anterior, en el que se realizaron 67 acciones, aumentando también el número de asistentes, que en 2015 fueron 543.

Cabe destacar que se han seguido principalmente dos líneas formativas: por un lado, la llevada a cabo en materia de buenas prácticas higiénicas, reguladas por la BRC (British Retail Consortium) y la FDA (Food and Drug Administration) para el mercado americano y, por otro, la actualización de conocimientos en relación a los sistemas de gestión integrados y la gestión documental de calidad. Ambas líneas formativas tienen como objetivo garantizar la calidad, trazabilidad y eficiencia de los procesos, así como la calidad de los productos que llegan al cliente final.

Formació

Durant l'any 2016, el Grup ha seguit treballant en accions formatives destinades a millorar i potenciar el coneixement dels productes especialitzats que comercialitza per aconseguir, mitjançant la qualitat, la finalitat de facilitar-ne l'entrada a nous mercats internacionals.

El Pla de Formació del 2016 ha constatat de 102 accions formatives, a les quals s'han dedicat 9.734 hores, incloses també les corresponents als dies específics destinats a formació per al personal de fàbrica. En total, hi van participar 434 empleats, un 55% del total de la plantilla, que ha suposat 600 assistències. Aquest nombre d'accions formatives suposa un increment important respecte de l'any anterior, en què es van dur a terme 67 accions. També ha augmentat el nombre d'assistents, que el 2015 va ser de 543.

Cal destacar que s'han seguit principalment dues línies formatives: d'una banda, la que s'ha dut a terme en matèria de bones pràctiques higièniques, regulades per la BRC (British Retail Consortium) i l'FDA (Food and Drug Administration) per al mercat americà; i, de l'altra, l'actualització de coneixements en relació amb els sistemes de gestió integrats i la gestió documental de qualitat. Totes dues línies formatives tenen com a objectiu garantir la qualitat, traçabilitat i eficiència dels processos, així com la qualitat dels productes que arriben al client final.

Training

During 2016, the Group continued working on training courses aimed at improving and enhancing knowledge about the quality of the specialized products it markets in order to facilitate its entry into new international markets.

The 2016 Training Plan consisted of 102 training actions, which required 9,734 hours and included the specific days allocated for training factory personnel, which had 600 participants, totalling 434 participating employees or 55% of the total workforce, since some workers attended more than one training course. Said number of training activities represent a significant increase from the previous year, in which 67 training courses were held, and also an increase in the number of participants, which were 543 in 2015.

It should be noted that two main paths of training courses have been followed: on the one hand, those held by the BRC (British Retail Consortium) and the FDA (Food and Drug Administration) for the American market regarding good hygiene practices, and on the other hand, updating knowledge relating to integrated management systems and quality document management. Both types of training aim to guarantee the quality, traceability and efficiency of the processes, as well as the quality of products that reach the consumer.

The 2016 Training Plan had an implementation rate of 72%, encompassing training courses in different fields, the most important of which were the tech-

El Plan de Formación 2016 ha abarcado actividades formativas en diferentes áreas, entre las que destacan las de carácter técnico y especializado, seguridad laboral e internacionalización.

La formación se lleva a cabo, tanto a través de entidades externas especializadas, que posibilitan la transmisión de conocimientos muy específicos, como a través de formaciones internas, muy focalizadas en las necesidades del Grupo.

El Pla de Formació de 2016 ha comprès activitats formatives en diverses àrees, entre les quals destaquen les de caràcter tècnic i especialitzat, seguretat laboral i internacionalització.

La formació es porta a terme tant per mitjà d'entitats externes especialitzades, que possibiliten la transmissió de coneixements molt específics, com per mitjà de formacions internes, molt focalitzades en les necessitats del Grup.

nical and specialised ones, occupational safety and internationalisation.

The training was carried out by specialised external companies, which enabled the transfer of highly specific knowledge, as well as through in-house training, which focused on the Group's needs.

Principales cifras detalladas
por tipo de formación

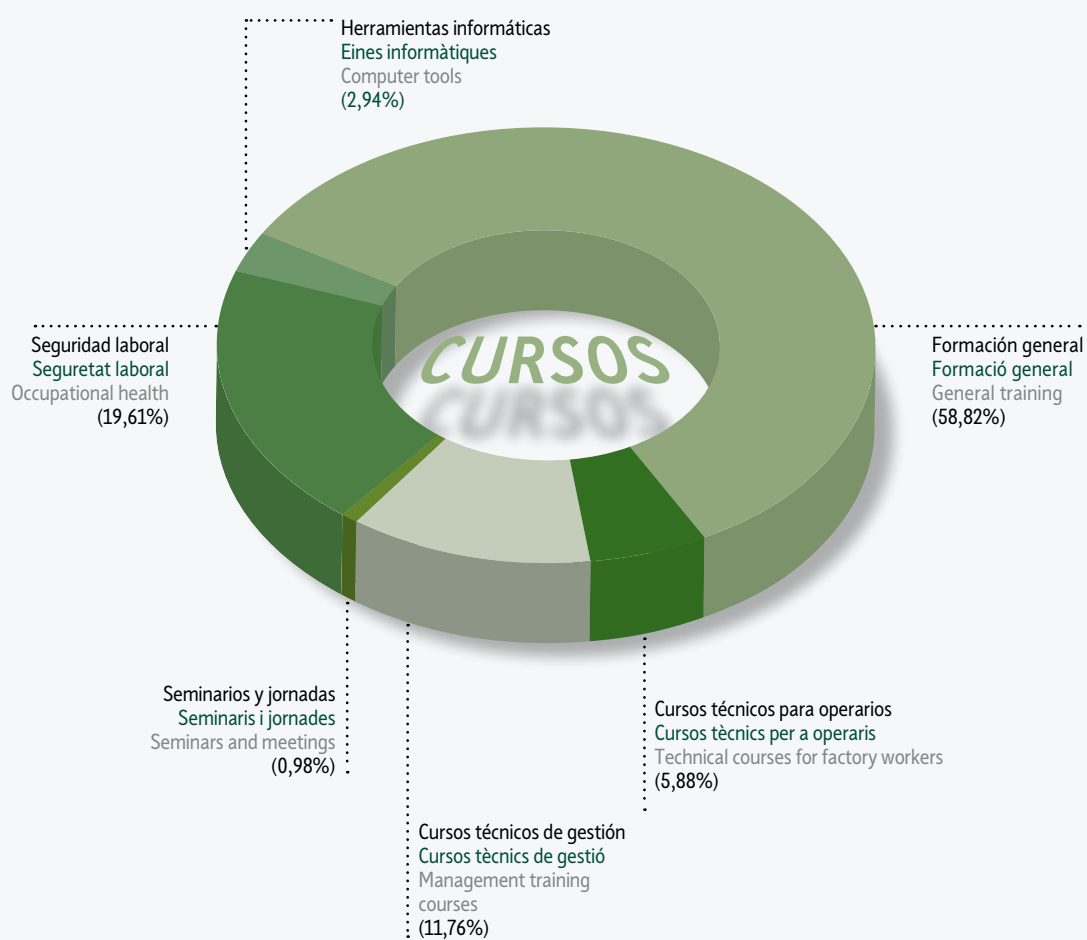
Principals xifres detallades
per tipus de formació

Main figures in detail by type
of training course

CURSOS REALIZADOS

CURSOS REALITZATS

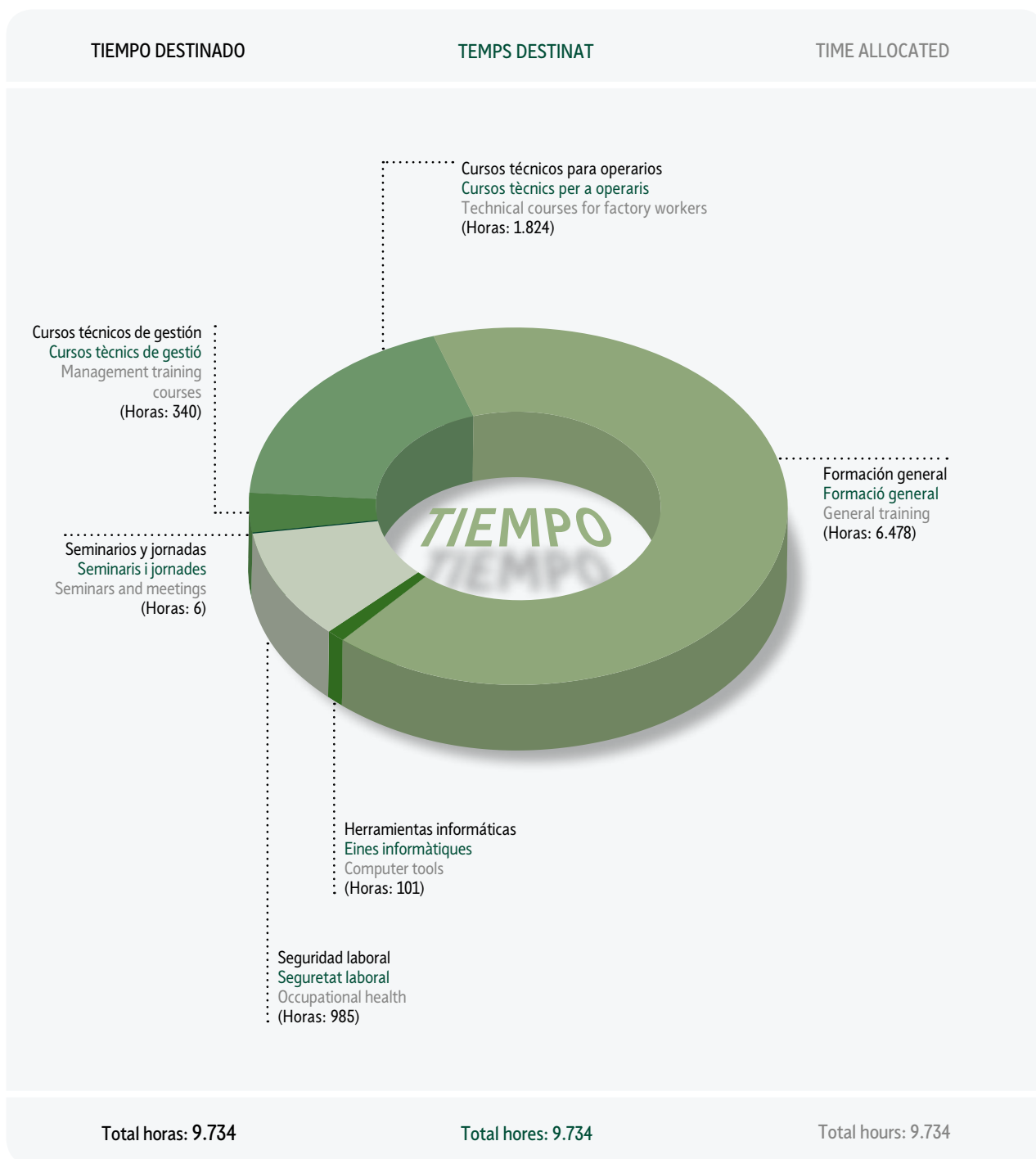
COURSES HELD

Total cursos: 102

Total cursos: 102

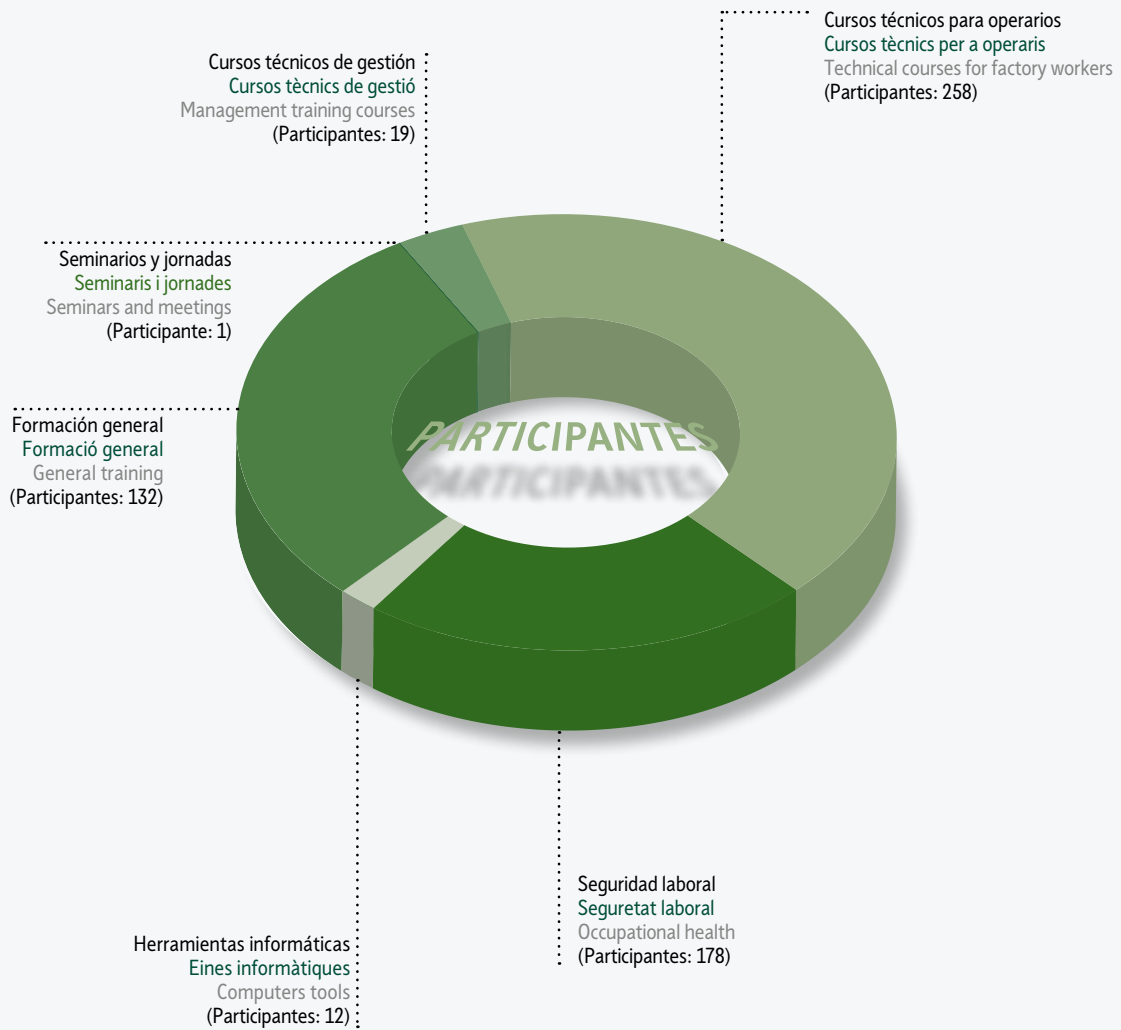
Total courses: 102

NÚMERO DE PARTICIPANTES

NOMBRE DE PARTICIPANTS

NUMBER OF PARTICIPANTS

Total participantes : 600

Total participants: 600

Total participants: 600

Calidad

Las propiedades que se otorgan a los papeles y las pastas fabricadas en el Grupo Miquel y Costas permiten ofrecer la máxima calidad y atribuir un gran valor a todos los productos comercializados.

Los destinos de los papeles finos y especiales son muy diversos (cigarrillos, bolsas de té, libros, aspiradores, suelos, baterías...), pero todos tienen un objetivo en común: cumplir las funciones requeridas y, por lo tanto, satisfacer los exigentes requisitos de los clientes y los consumidores.

Estas propiedades tan complejas que poseen los papeles finos y especiales se han podido perfeccionar, entre otros, gracias a la integración vertical de la compañía, mediante el uso de pastas textiles y porosas desarrolladas en la fábrica de pastas del Grupo como materia prima del proceso de fabricación del papel.

Con el objetivo de abarcar todas estas aplicaciones de nuestros papeles se requiere definir un plan anual de inversiones, tal como se viene realizando en los ejercicios anteriores, que permita cubrir las necesidades que van surgiendo en el mercado. En este plan también se incluye el mantenimiento y la mejora de los productos consolidados.

En el ejercicio 2016 las principales inversiones del plan establecido se han destinado a la automatización de procesos, especialmente manipulados de papel de fumar y en la sección de impresión. También se ha realizado una importante re-

Qualitat

Les propietats que s'atorguen als papiers i a les pastes fabricades pel Grup Miquel y Costas permeten oferir la màxima qualitat i atribuir un gran valor a tots els productes comercialitzats.

Les destinacions dels papiers fins i especials són molt diverses (cigarretes, bosses de te, llibres, aspiradores, terres, bateries...), però totes tenen un objectiu comú: complir les funcions requerides i, per tant, satisfer els requisits exigents dels clients i dels consumidors.

Aquestes propietats tan complexes que tenen els papiers fins i especials s'han pogut perfeccionar, entre d'altres, gràcies a la integració vertical de la companyia, amb l'ús de pastes tèxtils i poroses desenvolupades a la fàbrica de pastes del Grup com a matèria primera del procés de fabricació del paper.

Amb l'objectiu d'abastar totes aquestes aplicacions dels nostres papiers, cal definir un pla anual d'inversions, tal com s'ha fet en els exercicis anteriors, que permeti cobrir les necessitats que sorgeixen en el mercat. En aquest pla també s'inclou el manteniment i la millora dels productes consolidats.

En l'exercici 2016, les principals inversions del pla establert s'han destinat a l'automatització de processos, sobretot manipulats de paper de fumar i en la secció d'impressió. També s'ha fet una renovació important d'equips per maquinària més actual, que permet millorar diverses fases del procés de fabrica-

Quality

The attributes that the papers and pulps manufactured by the Miquel y Costas Group possess make it possible to offer maximum quality and attribute great value to all the products it sells.

The fine and special papers have various uses (cigarettes, tea bags, books, vacuum cleaners, flooring, batteries...), but they all share a common goal: to fulfil the required functions and, therefore, meet the demanding requirements of customers and consumers.

These fine and special papers possess very complex properties that have been perfected due to the vertical integration of the company, through the use of textile and porous pulps developed in the Group's pulp mill as raw material for the papermaking process.

By striving to incorporate all the numerous uses our paper has, it is necessary to establish an annual investment plan, just like in previous years, to meet emerging needs in the market. This plan also includes maintaining and improving the established products.

In 2016 the main investments of the established plan have been allocated to process automation, primarily for cigarette paper and in the printing sector. A major overhaul has taken place, replacing equipment with more modern machinery, which improves various phases of the papermaking process and the distillation of printing inks.

novación de equipos por maquinaria más actual, que permite mejorar varias fases del proceso de fabricación del papel y el destilado de las tintas de impresión.

En 2016 se ha renovado la certificación del Sistema de Gestión de Calidad ISO 9001:2008 del Grupo Miquel y Costas, y se han establecido las bases para la implantación de la ISO 9001:2015 durante el próximo ejercicio.

Las fábricas de MB Papeles Especiales, S.A. y Terranova Papers, S.A., que fabrican, entre otros, papeles para el sector de la automoción, han renovado el certificado UNE-ISO/TS 16949, más exigente que la ISO 9001, y se disponen a preparar la implantación de la IATF 16949:2015 durante el próximo ejercicio.

La fábrica de Terranova Papers, S.A. ha renovado la certificación bajo el Protocolo BRC/IoP (Global Standard for Packaging and Packaging Materials) que reconoce el cumplimiento de calidad y seguridad alimentaria de sus envases, garantizando así la seguridad de su producto a los clientes y especialmente al consumidor final.

Por otro lado, y como consecuencia de la diversificación de los productos de la compañía y el acceso a más ámbitos de negocio, se están desarrollando proyectos relacionados con papeles en contacto con alimentación para otras fábricas del Grupo. Estos proyectos permitirán garantizar el cumplimiento de los requisitos más exigentes en seguridad del producto.

ció del paper i la destil·lació de les tintes d'impressió.

El 2016 s'ha renovat la certificació del Sistema de Gestió de Qualitat ISO 9001:2008 del Grup Miquel y Costas i s'han establert les bases per a la implantació de la norma ISO 9001:2015 durant el proper exercici.

Les fàbriques de MB Papeles Especiales, S.A. i Terranova Papers, S.A., que fabriquen, entre d'altres, papers per al sector de l'automoció, han renovat el certificat UNE-ISO/TS 16949, més exigent que la norma ISO 9001, i es disposen a preparar la implantació de la norma IATF 16949:2015 durant el proper exercici.

La fàbrica de Terranova Papers, S.A. ha renovat la certificació sota el Protocol BRC/IoP (Global Standard for Packaging and Packaging Materials), que reconeix el compliment de qualitat i seguretat alimentària dels seus envasos, per tal de garantir la seguretat del seu producte als clients i, sobretot, al consumidor final.

D'altra banda, i com a conseqüència de la diversificació dels productes de la companyia i de l'accés a més àmbits de negoci, s'estan desenvolupant projectes relacionats amb papers en contacte amb aliments per a altres fàbriques del Grup. Aquests projectes permetran garantir el compliment dels requisits més exigents en seguretat del producte.

In 2016, the ISO 9001:2008 Quality Management System certificate for the Miquel y Costas Group was renewed, laying the groundwork for implementing ISO 9001:2015 during the next year.

The MB Papeles Especiales, S.A. and Terranova Papers, S.A. factories, which produce, among others, paper for the automotive industry, have renewed their UNE-ISO/TS 16949 certification, which is stricter than ISO 9001, and are preparing to implement IATF 16949:2015 during the next year.

The Terranova Papers, S.A. factory has renewed its BRC/IoP certification (Global Standard for Packaging and Packaging Materials) in recognition of food quality and safety of their packaging, ensuring product safety for both customers and end consumers.

Furthermore, as a result of diversifying the company's products and gaining access to more business areas, projects associated with paper for the food industry are being developed for other factories of the Group. These projects will ensure compliance with the strictest requirements in product safety.

I+D+i

Como en años anteriores, el Grupo Miquel y Costas ha seguido dedicando especial atención a la actividad de I+D+i, por considerarla una de las principales bases de su desarrollo y crecimiento futuros.

En la división de productos para la industria del tabaco, en concreto de papel de fumar, se ha continuado en el desarrollo de nuevos tipos de papeles que incrementan el portfolio del Grupo con productos de mayor valor añadido como son el papel de muy bajo gramaje, los papeles de alta opacidad filigranados, los papeles aromatizados y los papeles para cigarrillo de baja corriente lateral. También se ha ampliado el portfolio en el ámbito de los papeles para filtros de cigarrillo.

En 2016 se ha abierto un nuevo nicho de mercado con el desarrollo de un papel con pasta de origen no maderero dirigido al sector de impresión.

Es destacable la continuidad, en línea con los años precedentes, del trabajo dirigido a la mejora de los papeles y de los procesos productivos ya existentes como es el caso de la perforación. En este sentido, durante el ejercicio se ha llevado a cabo la finalización de dos grandes proyectos. El primero de ellos, cofinanciado por el Fondo Europeo de Desarrollo Regional (FEDER) a través del Programa Operativo Pluri-Regional de Crecimiento Inteligente 2014-2020 y por el Centro para el Desarrollo Tecnológico Industrial (CDTI), es el relativo a la electroperforación basada en electrodos circulares rotatorios. Un segundo proyec-

R+D+I

Com en anys anteriors, el Grup Miquel y Costas ha seguit dedicant una especial atenció a l'activitat d'R+D+I, atès que la considera una de les principals bases del seu desenvolupament i creixement futurs.

En la divisió de productes per a la indústria del tabac, en concret del paper de fumar, s'ha continuat en el desenvolupament de nous tipus de papers que incrementen la cartera del Grup amb productes amb un valor afegit superior, com ara el paper de molt baix gramatge, els papers d'alta opacitat filigranats, els papers aromatitzats i els papers per a cigarreta de baix corrent lateral. També s'ha ampliat la cartera en l'àmbit dels papers per a filtres de cigarreta.

El 2016 s'ha obert una nova veta de mercat amb el desenvolupament d'un paper amb pasta d'origen no fuster dirigit al sector de la impressió.

Cal destacar la continuïtat, en línia amb els anys precedents, de les tasques dirigides a la millora dels papers i dels processos productius ja existents, com és el cas de la perforació. En aquest sentit, en aquest exercici s'ha dut a terme la finalització de dos grans projectes. El primer, cofinançat pel Fons Europeu de Desenvolupament Regional (FEDER) mitjançant el Programa Operatiu Pluri-regional de Creixement Intel·ligent 2014-2020 i pel Centre per al Desenvolupament Tecnològic Industrial (CDTI), és el relatiu a l'electroperforació basada en elèctrodes circulars rotatoris. El segon projecte, també cofinançat pel

R&D&I

As in previous years, the Miquel y Costas Group has continued to pay special attention to R&D&I, considering it to be one of the mainstays of its development and future growth.

In the division of products for the tobacco industry, in particular cigarette paper, new types of paper are continuously being developed that increase the Group's portfolio with products with higher added value such as very low-weight paper, Filigree high opacity papers, flavoured papers and low side-stream cigarette papers. Its portfolio has expanded in terms of cigarette filter papers.

In 2016, a new niche has been created by developing a type of paper made from non-wood pulp for the printing sector.

It's worth noting the continuity, in line with previous years, of the work aimed at improving the paper and the production processes already in place, such as the perforation processes. In this regard, two major projects were completed during the year. The first of them, co-financed by the European Regional Development Fund (ERDF) through the Multi-Regional Operational Program for Intelligent Growth 2014-2020 and by the Centre for the Development of Industrial Technology (CDTI) is related to electro-perforation based on rotating circular electrodes. A second project, also co-financed by CDTI, is related to ventilating the perforation process. The knowledge acquired during the devel-

to, también cofinanciado por el CDTI, es el relacionado con la ventilación del proceso de perforado. El conocimiento adquirido durante el desarrollo de este último proyecto permite augurar su continuidad en colaboración con la Universidad Autónoma de Barcelona. Esta tendencia se mantendrá a lo largo del 2017 con diferentes proyectos iniciados ya a finales del 2016.

En relación con los papeles para la industria gráfica, cabe mencionar que se han desarrollado dos soluciones tecnológicas que dan soporte a las necesidades en el ámbito de la impresión textil: una de ellas dirigida a la protección de elementos susceptibles de ensuciamiento durante el proceso de impresión y otra para la reducción en el consumo de tintas durante dicho proceso. Adicionalmente se ha dado continuidad a la ampliación de la gama de papeles con el desarrollo de una nueva calidad de bajo gramaje y particular color para el mercado de *packaging* de lujo.

En cuanto a la división de pastas, la principal línea de investigación se ha centrado en la diversificación de calidades de pasta de celulosa para nuevas aplicaciones a partir de fibras naturales renovables de origen vegetal, entre las que destaca una nueva calidad de pasta de abacá para su uso en aplicaciones alimentarias, mediante un nuevo proceso de producción más eficiente. Por otro lado se ha dado continuidad al desarrollo y homologación de pasta de celulosa a partir de algodón para acceder a nuevos nichos de mercado.

En la línea de productos industriales destacan dos proyectos encaminados al

CDTI, és el relacionat amb la ventilació del procés de perforació. El coneixement adquirit durant el desenvolupament d'aquest últim projecte permet augurar-ne la continuïtat en col·laboració amb la Universitat Autònoma de Barcelona. Aquesta tendència es mantindrà durant l'any 2017 amb diversos projectes que es van iniciar a la fi del 2016.

En relació amb els papers per a la indústria gràfica, cal esmentar que s'han desenvolupat dues solucions tecnològiques que donen suport a les necessitats de l'àmbit de la impressió tèxtil: una d'elles, dirigida a la protecció d'elements susceptibles d'embrutiment durant el procés d'impressió; i l'altra, per a la reducció en el consum de tintes durant aquest procés. També s'ha continuat ampliant la gamma de papers amb el desenvolupament d'una nova qualitat de baix gramatge i de color particular per al mercat d'embalatge de luxe.

Quant a la divisió de pastes, la línia d'investigació principal s'ha centrat en la diversificació de qualitats de pasta de cel·lulosa per a noves aplicacions a partir de fibres naturals renovables d'origen vegetal, entre les quals destaca una nova qualitat de pasta d'abacà per a aplicacions alimentàries mitjançant un nou procés de producció més eficient. D'altra banda, s'ha donat continuïtat al desenvolupament i a l'homologació de pasta de cel·lulosa a partir de cotó per accedir a noves vetes de mercat.

En la línia de productes industrials, destaquen dos projectes encaminats al desenvolupament de productes nous. El primer, anomenat VENDING 23 W i

opment of this last project allows us to continue our partnership with the Universidad Autónoma de Barcelona. This trend will continue throughout 2017 with different projects that were started at the end of 2016.

Regarding paper for the printing industry, it is worth noting that two technological solutions have been developed to support the needs of the textile printing field: one aimed at protecting elements susceptible to contamination during the printing process and another for reducing ink consumption during said process. In addition, we continued to expand our paper range by developing a new grade of low-weight, coloured paper for the luxury packaging market.

Regarding the pulp division, the main line of research has focused on diversifying the grades of wood pulp for new applications from environmentally sustainable plant-derived fibres, among which a new grade of abaca pulp stands out for its use in food applications, through a new and more efficient production process. Furthermore, we continued to develop and homologate pulp from cotton in order to enter new niche markets.

In the industrial product line, two projects aimed at developing new products are worth noting. The first project, called VENDING 23 W, directed at the food industry, is a coil filter paper for use inside vending machines and is dispensed automatically for each coffee made. It is intended for the Asian market, where it is gaining wide acceptance. The second project consists in developing a new family of filter papers called

desarrollo de nuevos productos. El primero de ellos, denominado VENDING 23 W y dirigido al sector alimentario, es un papel filtro que se encuentra en forma de bobinas en el interior de las máquinas *vending* y que se dispensa de forma automática por cada café que produce, que está destinado al mercado asiático en el que está teniendo una gran aceptación. El segundo proyecto consiste en el desarrollo de una nueva familia de papeles filtro, denominados Compofilt®, que tienen como principal característica ser termosellables y estar dirigidos a la elaboración de bolsas de té y mono dosis de café, destacando como particularidad el hecho de incorporar un tipo de fibra sintética que es 100% compostable y que se degrada mucho más rápido que las usadas actualmente, lo que supone un avance en su consideración de sostenibilidad.

En su actividad de I+D+i, durante el ejercicio 2016, el Grupo ha contado con el apoyo de varios organismos públicos a los que agradece su colaboración y apoyo. Destaca entre ellos el prestado por el CDTI (Centro para el Desarrollo Técnico Industrial), que ha participado en la financiación de seis proyectos.

dirigit al sector alimentari, és un paper filtre que es troba en forma de bobines a l'interior de les màquines de venda automàtica i que es dispensa de manera automàtica per cada cafè que prepara, que està destinat al mercat asiàtic, on actualment té una gran acceptació. El segon projecte consisteix en el desenvolupament d'una nova família de papers filtre, anomenats Compofilt®, que tenen com a característica principal el fet que són termosegellables i estan dissenyats per a l'elaboració de bosses de te i monodosis de cafè. Com a particularitat, destaca el fet que incorporen un tipus de fibra sintètica que és 100% compostable i que es degrada molt més de pressa que les que s'utilitzen actualment, cosa que suposa un avenç en la seva consideració de sostenibilitat.

Durant l'exercici 2016, l'activitat d'R+D+I del Grup ha disposat del suport de diversos organismes públics als quals agraeix la seva col·laboració i el seu suport, entre els quals destaca el CDTI (Centre per al Desenvolupament Tècnic Industrial), que ha participat en el finançament de sis projectes.

Compofilt®, whose main feature is to be heat-sealable and will be intended for producing tea bags and coffee pods, particularly by incorporating a type of synthetic fibre that is 100% compostable and that degrades much faster than the ones currently used, which represents an advance in sustainability.

Throughout its activities in R&D&I in 2016, the Group has had and gratefully acknowledges the support of several public bodies. The CDTI (Centre for Industrial Technical Development) in particular has participated in the financing of six projects.

Medio ambiente

Las actividades industriales y comerciales del Grupo Miquel y Costas se desarrollan de forma sostenible, dado que uno de los ejes fundamentales de la compañía es el medio ambiente.

La sostenibilidad se traduce en la minimización del uso de recursos naturales y la reducción de la consecuente generación de emisiones, efluentes y residuos, con actuaciones contempladas dentro de las operaciones de cada centro productivo y en el plan de inversiones anual.

Las principales inversiones medioambientales del Grupo durante el año 2016 se han destinado a reducir el consumo de electricidad y gas natural, contribuyendo a la reducción de las emisiones de gases de efecto invernadero. También se han realizado otras encaminadas a optimizar el ciclo del agua, reduciendo su consumo durante el proceso productivo y fortaleciendo el tratamiento de aguas residuales.

El Grupo Miquel y Costas ha continuado con su implicación contra el cambio climático informando de los datos de sus emisiones de efecto invernadero en el cuestionario CDP Climate Change por cuarto año consecutivo. Respecto al compromiso con el uso responsable de los recursos hídricos, incluyendo captación, consumo y vertido de agua, el Grupo Miquel y Costas ha participado por segunda vez en el cuestionario CDP Water.

Ambos cuestionarios ponen de manifiesto que se han mejorado los valores de los ejercicios anteriores, obteniendo

Medi ambient

Les activitats industrials i comercials del Grup Miquel y Costas es desenvolupen de manera sostenible, atès que un dels eixos fonamentals de la companyia és el medi ambient.

La sostenibilitat es tradueix en la minimització de l'ús de recursos naturals i la reducció de la conseqüent generació d'emissions, efluent i residus, amb actuacions contemplades en les operacions de cada centre productiu i en el pla d'inversions anual.

Les principals inversions mediambientals del Grup durant l'any 2016 s'han destinat a reduir el consum d'electricitat i de gas natural, la qual cosa contribueix a la reducció de les emissions de gasos d'efecte hivernacle. També se n'han dut a terme d'altres destinades a optimitzar el cicle de l'aigua, de manera que se n'ha reduït el consum durant el procés productiu i s'ha reforçat el tractament d'aigües residuals.

El Grup Miquel y Costas ha continuat amb la seva implicació contra el canvi climàtic informant les dades de les seves emissions d'efecte hivernacle en el qüestionari CDP Climate Change per quart any consecutiu. Quant al compromís amb l'ús responsable dels recursos hídrics, incloent-hi la captació, el consum i l'abocament d'aigua, el Grup Miquel y Costas ha participat per segona vegada en el qüestionari CDP Water.

Tots dos qüestionaris fan palès que s'han millorat els valors dels exercicis anteriors; a més, s'ha obtingut un Ma-

Environment

The industrial and commercial activities of the Miquel y Costas Group are developed sustainably, since the environment is one of the company's fundamental cornerstones.

Sustainability translates as minimising the use of natural resources and reducing emissions, effluents and waste, with measures specified within the operations of each production centre and in the annual investment plan.

The Group's main environmental investments in 2016 were allocated to reducing electricity and natural gas consumption, thereby reducing greenhouse gas emissions. Other investments have been aimed at optimising the water cycle, thereby reducing consumption during the production process and enhancing wastewater treatment.

The Miquel y Costas Group has continued to be involved in climate change by reporting its greenhouse gas emissions data on the CDP Climate Change questionnaire for the fourth consecutive year. Regarding its commitment to use water resources responsibly, including water capture, consumption and discharge, the Miquel y Costas Group participated in the CDP Water survey for the second time.

Both surveys show an improvement in the values from previous years, receiving a Management Level, a higher rating than the average of all the companies participating in CDP, which received Awareness Level.

un *Management Level*, una puntuación superior a la media de todas las empresas participantes en CDP, que han obtenido *Awareness Level*.

La clasificación obtenida por el Grupo Miquel y Costas supone que las cuestiones medioambientales se encuentran integradas en la política y estrategia de la compañía y que se dispone de una buena gestión ambiental, con acciones enfocadas a reducir los riesgos en las instalaciones que podría generar el cambio climático, incluyendo los cambios en los recursos hídricos.

En 2016 se ha renovado la certificación del Sistema de Gestión Ambiental ISO 14001:2008 del Grupo Miquel y Costas y se han establecido las bases para la implantación de la ISO 14001:2015 durante el próximo ejercicio.

Durante este ejercicio, también se han renovado los certificados de gestión forestal responsable correspondientes a las entidades FSC y PEFC en las fábricas del Grupo dedicadas a la fabricación y comercialización de papeles finos y especiales, filtro y absorbentes, papeles de impresión y papeles de liar.

Las inversiones totales netas en medioambiente han ascendido a 1,9 millones de euros. Los recursos totales de protección ambiental soportados por el Grupo en 2016, incluidos los cánones por el uso del agua de las correspondientes comunidades autónomas y deducidos los ingresos obtenidos por la venta de residuos valorizables, han ascendido a 3,9 millones de euros, entre los que no hay ninguno de carácter extraordinario.

management Level, una puntuació superior a la mitjana de totes les empreses participants en el CDP, que han obtingut un *Awareness Level*.

La classificació obtinguda pel Grup Miquel y Costas suposa que les qüestions mediambientals estan integrades en la política i l'estratègia de la companyia i que es disposa d'una bona gestió ambiental, amb accions enfocades a reduir els riscos a les instal·lacions que podria generar el canvi climàtic, incloent-hi els canvis en els recursos hídrics.

El 2016 s'ha renovat la certificació del Sistema de Gestió Ambiental ISO 14001:2008 del Grup Miquel y Costas i s'han establert les bases per a la implantació de la norma ISO 14001:2015 durant el proper exercici.

Durant aquest exercici també s'han renovat els certificats de gestió forestal responsable corresponents a les entitats FSC i PEFC a les fàbriques del Grup dedicades a la fabricació i comercialització de papeles fins i especials, filtre i absorbents, papeles d'impressió i papeles de fumar.

Les inversions totals netes en medi ambient han estat de 1,9 milions d'euros. El 2016, la xifra corresponent als recursos totals de protecció ambiental suportats pel Grup, incloent-hi els cànon per l'ús de l'aigua de les comunitats autònomes corresponents i un cop deduïts els ingressos obtinguts per la venda de residus valoritzables, ha estat de 3,9 milions d'euros, entre els quals no n'hi ha cap de caràcter extraordinari.

En el marc del Sistema Europeu de Comerç de Drets d'Emissió del període

The ranking that the Miquel y Costas Group obtained implies that environmental issues are integrated into the company's policies and strategies and that sound environmental management is in place, focusing on actions that reduce risks at the facilities that could contribute to climate change, including changes in water resources.

In 2016, the ISO 14001:2008 Environmental Management System certificate for Miquel y Costas Group was renewed and has laid the groundwork for implementing ISO 14001:2015 during the next year.

This year, the FSC and PEFC certifications on forest management for Group factories dedicated to manufacturing and marketing fine and special, filter and absorbent, printing and rolling papers were renewed.

Total net investment in environmental projects amounted to 1.9 million euros. The total sum spent by the Group on environmental protection in 2016, including the water rates charged by the various autonomous regions and after deducting the revenues obtained from the sale of by-products, amounted to 3.9 million euros. There are no extraordinary items included in this sum.

Within the framework of the EU Emissions Trading System of 2013-2020 and the National Plan for Allocating Carbon Dioxide Emission Allowances, in 2016 the Miquel y Costas Group had a CO₂ emission allowance of 52,005 units for its plants in Besòs, Mislata, La Pobla de Claramunt and Tortosa. This difference in the emission allowance units as-

En el marco del Sistema Europeo de Comercio de Derechos de Emisión del Periodo 2013-2020 y de las Medidas Nacionales de Aplicación de España, en 2016 al Grupo Miquel y Costas le correspondieron 52.005 derechos de emisión de gases de efecto invernadero para sus plantas de Besòs, Mislata, La Pobla de Claramunt y Tortosa. Esta diferencia de asignación de derechos de emisión con respecto al ejercicio anterior es fruto de la reducción lineal anual establecida para las asignaciones gratuitas de este periodo. Además, hay que tener presente que la generación eléctrica no recibe asignación gratuita. Las emisiones verificadas, fruto del aumento de actividad de Terranova Papers, S.A. y contrarrestadas parcialmente por las mejoras incorporadas, ascendieron al equivalente de 71.717 toneladas de CO₂.

Por otro lado, en 2016 la fábrica Terranova Papers, S.A. ha alcanzado el umbral para solicitar la asignación de derechos. En el próximo ejercicio se presentará la mencionada solicitud que, en caso de ser aceptada por la Administración, supondrá un incremento en la asignación de derechos de emisión para el Grupo en el próximo ejercicio.

2013-2020 i de les Mesures Nacionals d'Aplicació d'Espanya, el 2016 van correspondre al Grup Miquel y Costas 52.005 drets d'emissió de gasos d'efecte hivernacle per a les plantes de Besòs, Mislata, La Pobla de Claramunt i Tortosa. Aquesta diferència d'assignació de drets d'emissió respecte de l'exercici anterior és fruit de la reducció lineal anual establerta per a les assignacions gratuïtes d'aquest període. A més, cal tenir present que la generació elèctrica no rep assignació gratuïta. Les emissions verificades, fruit de l'augment d'activitat de Terranova Papers, S.A. i contrarrestades parcialment per les millores incorporades, van assolir l'equivalent de 71.717 tones de CO₂.

D'altra banda, el 2016, la fàbrica Terranova Papers, S.A. va assolir el llindar per sol·licitar l'assignació de drets. El proper exercici es presentarà la sol·licitud esmentada que, en cas de ser acceptada per l'Administració, suposarà un increment en l'assignació de drets d'emissió per al Grup en el proper exercici.

signed with respect to the previous year is a result of the linear reduction established for this year's plan. Bear in mind that there is no allowance assignment for electricity generation. The verified emissions assigned amounted to the equivalent of 71,717 tons of CO₂ due to the increased activity of Terranova Papers, S.A. which could be partially offset by the improvements incorporated.

Furthermore, in 2016 the Terranova Papers, S.A. factory reached the threshold to request allowance units. Next year, the above request will be submitted, which, if accepted by management, will mean an increase in the emission allowance units for the Group next year.

Inversiones

Durante el ejercicio 2016, el Grupo Miquel y Costas ha seguido desarrollando sus principales líneas de inversión orientadas, por una parte, a la mejora de la calidad y de los procesos productivos y, por otra, al desarrollo de nuevos productos, la protección del medio ambiente y la optimización energética.

Varios proyectos destacan por su relevancia:

- En la línea de industria del tabaco, la optimización de las máquinas de papel, así como de las instalaciones de manipulación de cara a garantizar los niveles de calidad cada vez más exigentes y aumentar la productividad. También cabe señalar la implantación de mejoras destinadas a reducir el impacto medioambiental de la fábrica de Mislata.
- En la línea de papeles industriales, la puesta en marcha de soluciones tecnológicas para la fabricación de nuevos productos y para reducir la demanda energética de las instalaciones.
- En la línea de pastas especiales, el desarrollo de procesos de cara a consolidar la industrialización de nuevos productos dentro de los máximos requisitos medioambientales y de calidad.

Inversions

Durant l'exercici 2016, el Grup Miquel y Costas ha seguit desenvolupant les seves principals línies d'inversió orientades, d'una banda, a la millora de la qualitat i dels processos productius; i, de l'altra, al desenvolupament de productes nous, la protecció del medi ambient i l'optimització energètica.

Hi ha diversos projectes que destaquen per la seva rellevància:

- En la línia de la indústria del tabac, l'optimització de les màquines de paper, així com de les instal·lacions de manipulació per tal de garantir els nivells de qualitat cada cop més exigents i augmentar la productivitat. També cal esmentar la implantació de millores destinades a reduir l'impacte mediambiental de la fàbrica de Mislata.
- En la línia de papers industrials, la posada en marxa de solucions tecnològiques per fabricar productes nous i per reduir la demanda energètica de les instal·lacions.
- En la línia de pastes especials, el desenvolupament de processos per tal de consolidar la industrialització de productes nous dins dels màxims requisits mediambientals i de qualitat.

Investments

During 2016, the Miquel y Costas Group continued developing its main lines of investment, which focus on improving quality and production processes in addition to new product development, environmental protection and energy optimisation.

The following projects are highlighted due to their importance:

- In the tobacco industry line, optimisation of the paper machinery and converting facilities, thereby ensuring the strictest quality standards and increasing productivity. Also of note is the implementation of improvements aimed at reducing the Mislata factory's environmental impact.
- In the industrial papers line, the implementation of technological solutions in order to produce new products and reduce the facilities' energy demand.
- In the special pulp line, the development of processes to consolidate the industrialisation of new products, adhering to the highest environmental and quality standards.

Las magnitudes correspondientes a inversiones en activos materiales que recogen los conceptos expresados son las siguientes:

Les magnituds corresponents a les inversions en actius materials que recullen els conceptes expressats són les següents:

The investment figures for tangible assets for the concepts set out are:

	En miles de euros / En milers d'euros / In thousand euros		
	2014	2015	2016
Total activos materiales Total actius materials Total tangible assets	11.950	15.441	12.287
En I+D+i y medio ambiente En R+D+I i medi ambient In R&D&I and environment	2.043	2.513	2.257
En resto de activos materiales En resta d'actius materials In other tangible assets	9.907	12.928	10.030

Bolsa

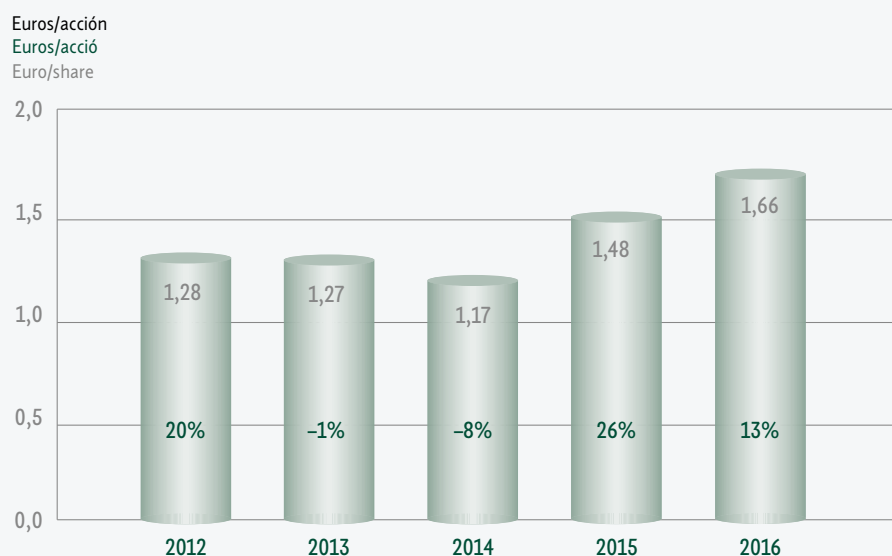
Borsa

Stock market

Beneficio por acción ajustado

Benefici per acció ajustat

Adjusted earnings per share

BDI / N° medio de acciones en circulación ajustado.
%: Incremento porcentual respecto al año anterior.

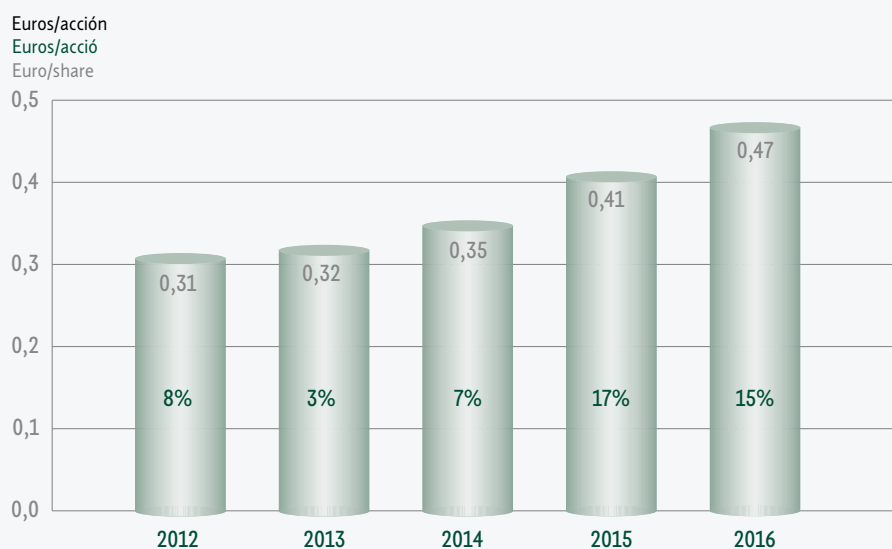
%: BDI/ Nre. mitjà d'accions en circulació ajustat.
%: Increment percentual respecte a l'any anterior.

ATP / Adjusted number of shares outstanding.
%: Percentage increase over previous year.

Remuneración al accionista*

Remuneració a l'accionista*

Shareholder remuneration*

*DPA pagado ajustado.
%: Variación porcentual interanual.

*DPA pagat ajustat.
%: Variació percentual interanual.

*Adjusted paid DPS.
%: Year on year percentage change.

Evoluciones comparativas:

IBEX 35, IGBM y MCM

Base 100: cotizaciones de fecha 31/12/2012
MCM valores ajustados

Evolucions comparatives:

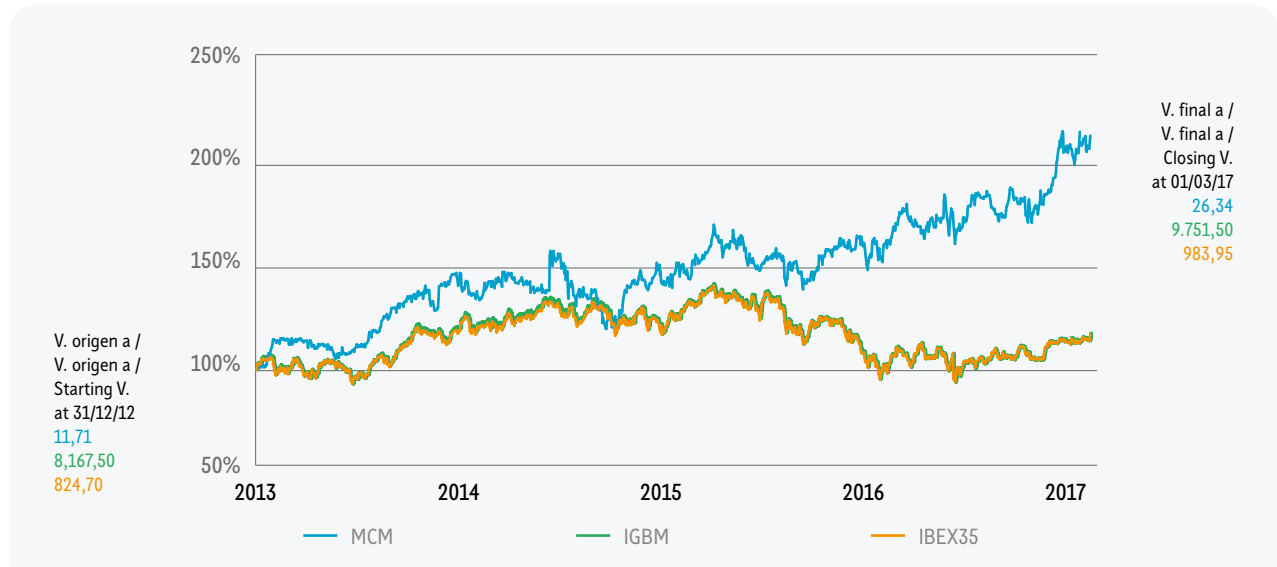
IBEX 35, IGBM i MCM

Base 100: cotitzacions de data 31/12/2012
MCM valors ajustats

Comparative trends:

IBEX 35, IGBM & MCM

Base 100: Prices at 31/12/2012
MCM adjusted values

IBEX SMALL y MCM

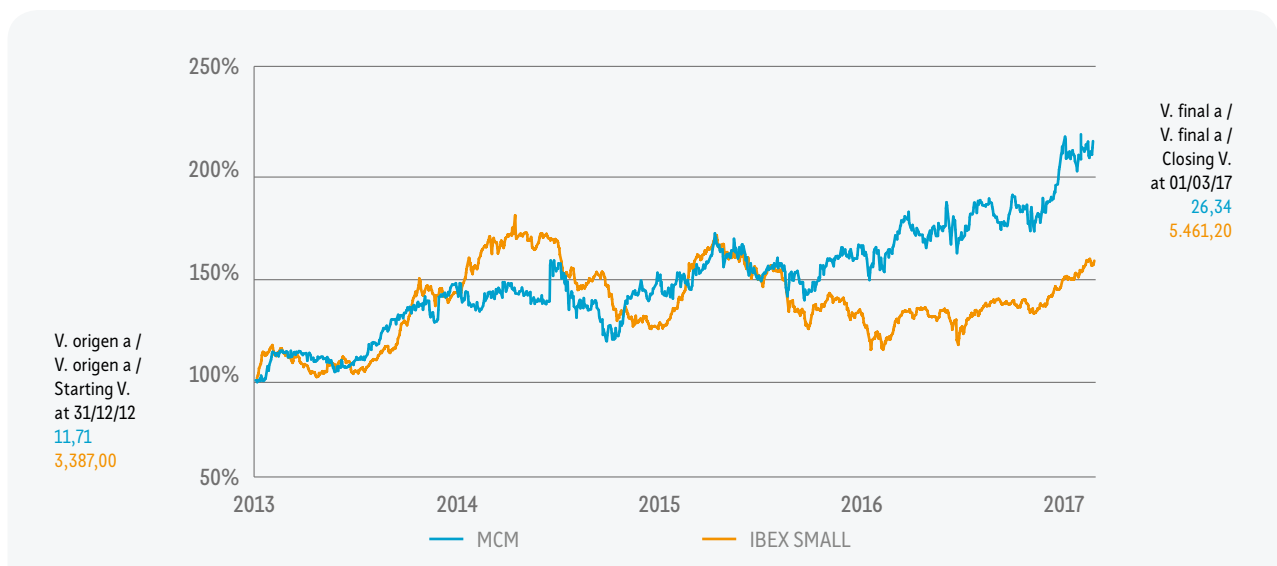
Base 100: cotizaciones de fecha 31/12/2012
MCM valores ajustados

IBEX SMALL i MCM

Base 100: cotitzacions de data 31/12/2012
MCM valors ajustats

IBEX SMALL & MCM

Base 100: Prices at 31/12/2012
MCM adjusted values

Fuente: Bolsa de Madrid y elaboración propia.

Font: Borsa de Madrid i elaboració pròpia.

Source: Bolsa de Madrid and own elaboration.

Datos económico-financieros

Dades economicofinanceres

Financial and economic data

La evolución de los Resultados en los últimos tres años ha sido la siguiente:

L'evolució dels Resultats en els tres últims anys ha estat la següent:

The evolution of Earnings over the last three years was as follows:

	En miles de euros / En milers d'euros / In thousand euros		
	2014	2015	2016
Ventas netas Vendes netes Net sales	202.936	223.331	227.761
Resultados / Resultats / Results:			
Beneficio de explotación Benefici d'exploració Operating profit	27.530	36.563	42.439
Beneficio antes de impuestos Benefici abans d'impostos Earnings before tax	29.910	40.625	44.378
Beneficio después de impuestos Benefici després d'impostos Net profit	24.696	30.640	34.233
Cash flow después de impuestos Cash flow després d'impostos Cash flow after tax	41.662	47.016	50.460

La cifra de ventas netas consolidadas del ejercicio ha ascendido a 228 millones de euros, 4,4 millones más que la obtenida en el ejercicio anterior. El incremento viene impulsado por el crecimiento de la línea de productos industriales, principalmente debido a la mayor actividad de la sociedad Terranova y, en menor medida, por el aumento de las ventas de pastas especiales.

El resultado neto consolidado al cierre de ejercicio alcanza la cifra de 34,2 millones de euros, con un aumento cercano a los 4 millones respecto al del año anterior. La tasa fiscal efectiva se ha situado en el 22,9%, inferior en 1,7 pun-

La xifra de vendes netes consolidades de l'exercici ha arribat als 228 milions d'euros, 4,4 milions més que l'obtinguda en l'exercici anterior. L'increment està impulsat pel creixement de la línia de productes industrials, sobretot a causa de l'augment d'activitat de la societat Terranova i, en menor grau, de l'augment de les vendes de pastes especials.

El resultat net consolidat al tancament de l'exercici assoleix la xifra de 34,2 milions d'euros, que suposa un augment de gairebé 4 milions respecte del de l'any anterior. La taxa fiscal efectiva s'ha situat en el 22,9%, inferior en 1,7 punts percentuals respecte de la de

The consolidated net sales turnover for the year increased to 228 million euros, approximately 4.4 million euros more than for the previous year. The increase is driven by the expansion of the industrial product line, mainly due to the increased activity of Terranova and, to a lesser extent, the increase in sales of special pulps.

Consolidated net profit at the year-end reached 34.2 million euros, with an increase of 4 million euros compared to the previous year. The effective tax rate was 22.9%, 1.7 percentage points lower than the previous year, caused by a decrease in the nominal tax rate.

tos porcentuales respecto a la del año precedente al venir favorecida por la reducción del tipo nominal de gravamen del impuesto.

El *cash flow* neto del Grupo en el ejercicio se ha elevado a 50,5 millones de euros, 3,4 millones de euros superior al de 2015.

Los fondos generados por el Grupo en el ejercicio se han aplicado a atender las obligaciones derivadas de las inversiones en activos fijos, por importe de 13,9 millones de euros; al pago de dividendos, por importe de 9,6 millones de euros; además a la financiación de las variaciones del capital circulante; la adquisición de acciones propias y a la gestión de la tesorería e inversiones financieras, en particular la compra de una participación en el capital de Iberpapel Gestión, S.A.

l'any precedent, afavorida per la reducció del tipus nominal de gravamen de l'impost.

El *cash flow* net del Grup en l'exercici ha assolit els 50,5 milions d'euros, és a dir, 3,4 milions d'euros més que l'exercici 2015.

Els fons generats pel Grup en l'exercici s'han aplicat a atendre les obligacions derivades de les inversions en actius fixos, per import de 13,9 milions d'euros; al pagament de dividends, per import de 9,6 milions d'euros; al finançament de les variacions del capital circulant; a l'adquisició d'accions pròpies i a la gestió de la tesoreria i inversions financeres, en concret a la compra d'una participació en el capital d'Iberpapel Gestión, S.A.

The net cash flow of the Group this year rose to 50.5 million euros, 3.4 million euros more than in 2015.

Earnings generated during the year by the Group have been applied to meet obligations arising from investing in fixed assets, amounting to 13.9 million euros; to dividends paid during the year, amounting to 9.6 million euros; in addition to financing the fluctuations in working capital; the purchase of own shares; and to the management of treasury and financial investments, in particular the purchase of a shareholding in Iberpapel Gestión, S.A.

**Miquel y Costas & Miquel, S.A.
y Sociedades dependientes**

**Miquel y Costas & Miquel, S.A.
i societats dependents**

**Miquel y Costas & Miquel, S.A.
and Subsidiaries**

Cuentas de pérdidas y ganancias

Comptes de pèrdues i guanys

Profit and loss accounts

Las cuentas anuales del 2016 son comparativas a las de los ejercicios anteriores al presentarse de acuerdo a las Normas Internacionales de Información Financiera.

El resumen de la “Cuenta de Pérdidas y Ganancias” es el siguiente:

Els comptes anuals del 2016 són comparatius respecte als dels exercicis anteriors, ja que es presenten d'acord amb les Normes Internacionals d'Informació Financera.

El resum del “Compte de Pèrdues i Guanys” és el següent:

The 2016 annual accounts are compared to those of previous years as they are presented in accordance with International Financial Reporting Standards.

The summary of the “Profit and Loss Account” is as follows:

	En miles de euros / En milers d'euros / In thousand euros		
	2014	2015	2016
Ventas netas Vendes netes Net sales	202.936	223.331	227.761
Ingresos de explotación ^{(1) (2)} Ingressos d'explotació ^{(1) (2)} Operating income ^{(1) (2)}	2.929	3.040	4.227
Consumos Consums Raw materials & consumables	(66.550)	(75.231)	(76.201)
Otros gastos de explotación ⁽²⁾ Altres despeses d'explotació ⁽²⁾ Other operating expenses ⁽²⁾	(56.765)	(58.665)	(57.741)
Valor añadido Valor afegit Added value	82.550	92.475	98.046
Personal Personal Personnel	(38.054)	(39.536)	(39.380)
Amortizaciones Amortitzacions Depreciation	(16.738)	(16.240)	(15.649)
Provisiones de circulante ⁽²⁾ Provisions de circulant ⁽²⁾ Provisions ⁽²⁾	(228)	(136)	(578)

En miles de euros / En milers d'euros / In thousand euros

	2014	2015	2016
Beneficio de explotación Benefici d'explotació Operating profit	27.530	36.563	42.439
Resultados financieros Resultats financers Financial income	2.439	4.004	1.901
Resultado de entidades valoradas por el método de la participación Resultat d'entitats valorades pel mètode de la participació Earnings of undertakings valued using the equity method	(59)	58	38
Beneficio antes de impuestos Benefici abans d'impostos Profit before tax	29.910	40.625	44.378
Impuesto sobre Sociedades Impost sobre Societats Income tax	(5.214)	(9.985)	(10.145)
Beneficio después de impuestos Benefici després d'impostos Net profit	24.696	30.640	34.233

(1) El importe de otros ingresos de explotación recoge la venta de energía y los trabajos realizados por la empresa para su activo.

(1) L'import d'altres ingressos d'explotació recull la venda d'energia i els treballs realitzats per l'empresa per al seu actiu.

(1) The other operating income amount covers energy sales and the work the company has done for its assets.

(2) El efecto correspondiente a los derechos de emisión se presenta directamente deducido de los ingresos y gastos de explotación.

(2) L'efecte corresponent als drets d'emissió es presenta directament deduït dels ingressos i despeses d'explotació.

(2) The emission allowances effect is presented directly, following the deduction of income and operating expenses.

Balances de situación

Las cuentas anuales del 2016 son comparativas a las de los ejercicios anteriores al presentarse de acuerdo a las Normas Internacionales de Información Financiera.

El resumen del “Balance de situación” es el siguiente:

Balanços de situació

Els comptes anuals del 2016 són comparatius respecte als dels exercicis anteriors, ja que es presenten d'acord amb les Normes Internacionals d'Informació Financera.

El resum del “Balanç de situació” és el següent:

Balance sheets

The 2016 annual accounts are compared to those of previous years as they are presented in accordance with International Financial Reporting Standards.

The summary of the “Balance sheet” is as follows:

En miles de euros / En milers d'euros / In thousand euros

	2014	2015	2016
Activo Actiu Assets			
Inmovilizado material Immobilitzat material Fixed assets	150.312	149.316	146.078
Activos intangibles Actius intangibles Intangible assets	2.201	1.982	1.771
Otros activos no corrientes Altres actius no corrents Other non-current assets	64.918	75.025	81.840
Total activos no corrientes Total actius no corrents Total non-current assets	217.431	226.323	229.689
Existencias Existències Inventories	57.426	59.776	61.719
Deudores comerciales Deutors comercials Trade receivables	32.840	37.397	39.563
Otros activos corrientes Altres actius corrents Other current assets	18.298	25.464	15.267
Efectivo y medios equivalentes Efectiu i mitjans equivalents Cash and cash equivalents	447	1.080	4.092
Total activos corrientes Total actius corrents Total current assets	109.011	123.717	120.641
Total Activo Total Actiu Total Assets	326.442	350.040	350.330

En miles de euros / En milers d'euros / In thousand euros

	2014	2015	2016
Pasivo			
Passiu			
Liabilities			
Total patrimonio neto	218.511	235.955	252.885
Total patrimoni net			
Total net equity			
Deudas con entidades de crédito y otros pasivos financieros	48.475	53.273	43.923
Deutes amb entitats de crèdit i altres passius financers			
Long-term bank debt			
Otros pasivos no corrientes	6.981	5.859	6.245
Altres passius no corrents			
Other non-current liabilities			
Total pasivos no corrientes	55.456	59.132	50.168
Total passius no corrents			
Total non-current liabilities			
Deudas con entidades de crédito	11.478	12.237	10.851
Deutes amb entitats de crèdit			
Short-term bank debt			
Acreedores comerciales	29.306	29.083	24.046
Creditors comercials			
Trade payables			
Otros pasivos corrientes	11.691	13.633	12.380
Altres passius corrents			
Other current liabilities			
Total pasivos corrientes	52.475	54.953	47.277
Total passius corrents			
Total current liabilities			
Total pasivo y patrimonio neto	326.442	350.040	350.330
Total passiu i patrimoni net			
Total liabilities and net equity			

La evolución de la estructura financiera a cierre de cada ejercicio es la siguiente:

L'evolució de l'estructura financera al tancament de cada exercici és la següent:

The evolution of the financial structure at each year end is as follows:

	En miles de euros / En milers d'euros / In thousand euros		
	2014	2015	2016
Endeudamiento financiero no corriente Endeutament financer no corrent Non-current financial debt	48.475	53.273	43.923
Endeudamiento financiero corriente Endeutament financer corrent Current financial debt	11.478	12.237	10.851
Tesorería e inversiones financieras temporales Tresoreria i inversions financeres temporals Cash and current financial investments	(15.852)	(19.020)	(16.311)
Inversiones financieras LP Inversions financeres LT LT financial investments	(57.173)	(70.195)	(77.751)
Endeudamiento financiero neto total Endeutament financer net total Total financial debt	(13.072)	(23.705)	(39.288)

Y sus principales ratios son:

I les seves principals ràtios són:

And its main ratios are:

	En miles de euros / En milers d'euros / In thousand euros		
	2014	2015	2016
% Patrimonio neto s/pasivo total % Patrimoni net s/passiu total % Net equity / total liabilities	66,9%	67,4%	72,2%
% Patrimonio y pasivos no corrientes s/pasivo total % Patrimoni i passius no corrents s/passiu total % Non-current equity and liabilities / total liabilities	83,9%	84,3%	86,5%
Necesidades operativas de fondos (NOF) Necessitats operatives de fons (NOF) Working capital requirements (WCR)	52.162	61.981	67.908
Fondo de maniobra Fons de maniobra Working capital	56.536	68.764	73.364

En el Grupo consolidado la posición financiera neta a cierre de 2016, que incluye los intereses implícitos, presenta un saldo a favor de 39,3 millones de euros, lo que supone algo más de 15,6 millones de euros de variación respecto a la cifra de cierre del ejercicio anterior.

Al Grup consolidat la posició financera neta al tancament del 2016, que inclou els interessos implícits, presenta un saldo a favor de 39,3 milions d'euros. Això suposa una mica més de 15,6 milions d'euros de variació respecte de la xifra de tancament de l'exercici anterior.

In the consolidated Group, the net financial position at 2016 year end, which includes implicit interest, shows a positive balance of 39.3 million euros, representing an increase of 15.6 million euros with respect to the figure of the previous year.

Estados de flujos de efectivo

El estado de flujos de efectivo de los últimos tres ejercicios es el siguiente:

Estat de fluxos d'efectiu

L'estat de fluxos d'efectiu dels tres últims exercicis és el següent:

Cash flow statements

The cash flow statements for the last three years are as follows:

En miles de euros / En milers d'euros / In thousand euros

	2014	2015	2016
A) Flujos de efectivo de las actividades de explotación	32.159	37.096	39.857
A) Fluxos d'efectiu de les activitats d'explotació			
A) Cash flows from operations			
1. Efectivo generado por las operaciones	39.539	40.524	45.486
1. Efectiu generat per les operacions			
1. Cash generated from operations			
2. Otros flujos de efectivo de las actividades de explotación	(7.380)	(3.428)	(5.629)
2. Altres fluxos d'efectiu de les activitats d'explotació			
2. Other cash flows from operations			
B) Flujos de efectivo de las actividades de inversión	(1.279)	(30.799)	(14.209)
B) Fluxos d'efectiu de les activitats d'inversió			
B) Cash flows from investment activities			
1. Pagos por inversiones (-)	(58.140)	(77.711)	(56.938)
1. Pagaments per inversions (-)			
1. Amounts paid on investments (-)			
2. Cobros por desinversiones (+)	56.861	46.912	42.729
2. Cobraments per desinversions (+)			
2. Amounts collected from disinvestments (+)			
C) Flujos de efectivo de las actividades de financiación	(31.032)	(5.664)	(22.636)
C) Fluxos d'efectiu de les activitats de finançament			
C) Cash flows from financing activities			
1. Cobros (y pagos) por instrumentos de patrimonio	(9.481)	(2.831)	(6.493)
1. Cobraments (i pagaments) per instruments de patrimoni			
1. Receipts and (payments) for equity instruments			
2. Cobros y (pagos) por instrumentos de pasivo financiero	(15.330)	4.514	(7.675)
2. Cobraments i (pagaments) per instruments de passiu financer			
2. Receipts (and payments) for financial liability instruments			
3. Pagos por dividendos	(6.221)	(7.347)	(8.468)
3. Pagaments per dividends			
3. Dividends paid out			
D) Aumento / (disminución) neta del efectivo o equivalentes	(152)	633	3.012
D) Augment / (disminució) neta de l'efectiu o equivalents			
D) Net increase / (decrease) in cash or cash equivalents			
E) Efectivo y equivalentes al inicio del periodo	599	447	1.080
E) Efectiu i equivalents a l'inici del període			
E) Cash and cash equivalents at beginning of year			
F) Efectivo y equivalentes al final del periodo	447	1.080	4.092
F) Efectiu i equivalents al final del període			
F) Cash and equivalents at end of year			

